

Det norske arbeiderpartis 18. landsmøde.

Referat.

Møblingen.

Mandag 23. mai kl. 10¹/₂ aabnedes Arbeiderpartiets 18. landsmøde i Drammens arbeiderforening. Det var den største og mest repræsentative arbeiderkongres, som er blit afholdt her i landet. Der var ogsaa stemning og begeistring over den. Tilhørerpladsene var fuldt besatte.

Partiets ordfører hr. Chr. Hornsrud anmodet de fremmødte repræsentanter om at indta sine pladse, hvorpaa partiets foretogsfører hr. Magnus Nilssen foretog navneopraab. Fuldmagterne var gjennemgaaet af en af partistyret nedsat fuldmagtskomite. Dette viste sig at være meget praktisk, idet landsmødets tid ikke blev optat med dette arbejde.

Der mødte følgende repræsentanter:

Kr.a arbeiderfamfund:

Margaretha Strøm, Martha Tynæs, Chr. Hornsrud, Olav Kringen, N. Ugelstad, Oscar Pedersen, M. Ormestad, G. Meyer, Magnus Nilssen.

Den socialdemokratiske forening:

Chr. H. Knudsén.

Arb. faglige landsorganisation:

Sverre Iversén, A. Juul.

Sukkerwarearbeidernes forening:

M. Christofferén.

Kr.a sporveisbetjenings frisindede forening:
Thv. Engebretsen.

Murarbeidernes forening:

Syver Jngvaldsén.

Jerndreiernes forening:

R. Arnesén, J. E. Nystrøm, A. Kristiansén, C. Karlsen, C. L. Østeraa.

Bliffenslageriv. forening:

R. Kristiansén, R. Verulfsén.

Telefonarbeidernes forening:

H. Kleppesv.

Bogbindernes forening:

B. Næs.

Beivæsenets arbeiderforening:

Gilert Hansen.

Losjearbeidernes forening:

A. Mørk, D. Strand.

Robberslagerens forening:

M. Strand.

Bladearbeidernes forening:

G. Lindahl, J. Sletten, R. Jakobsén, H. Hansen, R. Kristiansén, A. Kristensén.

Kr.a modelsnedkerforening:

Torger Torgerén.

Malerfvendenes forening:

J. Angell-Olsen, E. Magnell.

Bryggearbeidernes forening:

B. Andersén, Martin Iversén.

Murernes union:

Aug. Torp.

Instrumentm. & elektr. forening:

H. Østerholt, Kr. Ormestad, Joh.
Norèn, A. Lorell.

Den socialdem. afholdsf. „Nordlys“:

E. H. Rasperen.

Metalarbeidernes forening:

Aksel Knudsen, Alfred Johansen,
Kristian Namodt.

Bygdø jern- & metalarb. forening:

D. H. Olsen.

Bødkernes fagforening:

M. Halvorsen.

Kr.a formerforening:

Martin Nygaard, Oluf Dahl, Emil
Nyhus, Jens Andresen.

Kr.a fyrstikarb. forening:

Carl Dahl.

Smedenes fagforening:

D. Gotaas, M. Michelsen, A. Sa-
muelssen, J. Dassen, J. Andersen.

Tobaksarbeidernes forening:

Jorgen Hansen, Jens Larsen.

Skrue- og naglearb. forening:

H. K. Hansen.

Cigararbeidernes forening:

Ragnv. Larsen.

Mekanikernes forening:

Edv. Svendsen, H. B. Mortensen,
D. G. Gjosteen, Enoch Olsen, C. Gran.

Kr.a møbelsnedkerforening:

Albert Andersen, P. Karøe.

Brodfjorernes forening:

A. Kristensen.

Bagervendenes forening:

S. Frøland, Herman Olsen.

Skotøiarbeidernes forening:

Joh. Johnsen.

Kr.a forstestjærerforening:

Olaf Martinjen.

Socialistklub „Vorwärt“s:

Preufs.

Ølffjorernes forening:

A. Carlsen.

Medlem af partistyret:

Gunnar Sethil.

Forsgrund arbeiderparti:

Johan Svendsen.

Sande arbeiderforening:

Oluf Eriksen.

Sandejord socialdem. forening:

H. Pedersen.

Nalefjord socialdem. forening.

B. Moe-Johansen, Lars Bratvold.

Narvik socialdem. forening:

Jørg Berge, M. Buntervold.

Hamar socialdem. forening:

Jac. Marsten.

Tomter arbeiderforening:

Th. Johansen.

Id arbeiderparti:

Karl Zeylon, J. A. Holmberg.

3die distrikts værkstedsarb. forening, Hamar:

N. Hellan.

Sarpsborg arbeiderparti:

Ant. Anderssen.

Larviks arbeiderparti:

Oscar Andersen.

Uttrøndelagens arbeiderparti:

J. Glein.

Stavanger amts arbeiderparti:

S. Berg.

Bagerforbundets afdeling Hønefoss:

B. Andresen.

Arbeiderpartiets kvindeforbund:

Arbeiderpartiets kvindeforening, Hamar:

Juga Olsen.

Sjærsternes forening:

Hanna Adolfsen.

Den kv. fyrstikarb. forening:

Begh Olsen.

Handstjesjærsternes forening:

Helga Thorsen.

Arbeiderpartiets kvindeforening, Kr.a:

Josefine Pedersen.

Akershus amts arbeiderparti:

Oluf Gold.

Østre Bærum's arbeiderparti:

Ole H. Tøkerud, Andr. Johansen,

Joh. Fløisbønn.

Vestre Bærum's arbeiderparti:

Kristian Kleven.

Skedsmo arbeiderparti:

Chr. Pedersen.

Strommen arbeiderfamfund:
Ole Jensen.

Lysaker fredsforening af B. Afers arb. parti:
Carl Lindell.

Lysaker jern & metalarb. forening:
A. Nyhus, S. Eversen.

Aas arbeiderforening:
A. Grifsen.

Hovikts værks arbeiderforening:
Petter Gulbrandsen.

Rydalen og Kjeldsaas freds:
Mils Gundersen.

Gidsvold arbeiderparti: A. Bratvold.

Bergens arbeiderparti:
Andreas Magnussen.

Zernsfißsbyggerne, mekanikerne og smedenes
foreninger: Otto A. Larsen, Hans
Gullaksen.

Den soc. demofr. for.: A. Hazeland.

Busteruds amts arbeiderparti:
Næs arbeiderforening: Torgeir Braa.

Embretsfos arbeiderfamfund:
Einar Nilfen, Lars Lund.

Bakke arbeiderfamfund:
Christofer Holte, Oluf Jensen.

Modums jern & metalarb. forening:
Herman Pettersen.

Biferfund arbeiderforening:
Johs. Hansen, A. Arnesen.

Krogstabelvens arbeiderforening:
M. Orning, Anders Jensen

Solbergelvens arbeiderforening:
Karl Steiner, Alfred Binnæs.

Snarøens tomt- & hølveriarb. forening:
Emil Olsen.

Rjøndalen arbeiderforening:
Hans Braastad.

Haugfund arbeiderforening:
Gunstein Andersson.

Tromsø amts arbeiderparti:
Dr. Afr. Grifsen, Lind Johansen.

Drammens famv. fagfor. (arbeiderpartiet):
Lauritz Jakobfen, Sigurd Kristoffersen,
Johan Jacobsen, Erik Foslien, Anders
Nilfen, M. Helseth, Mils Simonfen,
Aksel Pettersen, Julius Kristiansen,

Andreas Nilfen, Adolf Larsen, M.
Lindahl, Oscar Olsen, Anna Kittilsen.

Fredriksstad haandværkslag:
Th. Arnesen, Ole Zverfen.

Blikkenslagernes og smedenes foreninger:
A. Johannesen.

Mastinarbeidernes forening:
Kristian Gundersen.

Alfinkernes forening: Karl Lundberg.

Bladearbeidernes forening:
J. Johansen, T. Andersen.

Norsk murerforb. afd., Fredriksstad:
Oscar Tobiassen.

Norsk skrædderforb. afd., Fredriksstad:
Agnes Larsen.

Fredriksstad socialdem. forening:
Walfred Johannesen.

Norsk arbeidsmandsforbund:
F. Karlgren, Ole A. Istre, Helge
Nilfen.

Kristiania hølveriarbeideres forening:
S. Fløisbom.

Spigerarbeidernes forening:
Nicolai Hansen.

Tangens brugs- & tomtarbeiderforening:
Bernt Johannesen, Theodor Hoff.

Slemmestad arbeiderforening:
Anton Bernfsen.

Nal-Gulsviksb. arbeiderforening:
Gustav Lauritz Nilfen.

Narvik arbeiderforening:
J. Widnes.

Hamar arbeidsmandsforening:
S. Bernfsen.

Hønesos arbeidsmandsforening:
Tjorgen Thoen, Anders Kjennerud.

Lysaker arbeidsmandsforening:
Karl Lundgren.

Stenarbeiderne, Alesfund: D. Jensen.

Nordre Trondhjems amtsarb. parti:
Johs. Næs.

Trondhjems arbeiderparti:
A. Buen, Anton Kalvaa, Olaf Eggen,
Alf Scheflo.

Trondhjems bagerjvendes forening:
J. M. Paulsen.

Bladarbejdernes forening:

Johan G. Olsen.

Masinarbejdernes forening: Ole Tiller.

Blikkenslagernes og smedenes foreninger:

B. Schei.

Ordførerens velkomsttale.

Ordføreren Chr. Hornsrud holdt derpaa følgende velkomsttale til repræsentanterne:

Naar jeg nu vil byde repræsentanterne velkommen, vil jeg ikke bare byde dem velkommen som repræsentanter for de organisationer, som de møder for. Jeg vil ogsaa hilse dem velkommen som repræsentanter for det nye, det kommende Norge, det Norge, som kræver arbejdsret og arbejdspligt for alle. Naar vi ser paa denne forsamling med udsendinge fra alle dele af landet, fra nord og syd, saa kan vi si, at dette er en virkelig landsrepræsentation. Der har i den sidste tid været sporet en stærkere interesse for vort parti end tidligere. Dette skyldes ikke alene de sager vi har oppe, men ogsaa, at vi for første gang har faaet egne repræsentanter i stortinget. Det politiske arbejde har bragt os større resultater end vi fra først af havde haabet. Vi er begyndt erobringen af den politiske magt i landet, vi er ved begyndelsen til at vinde flertal i landets nationalforsamling. Erobringen begyndte i hderkanterne, i periferien; men vi fortsætter indover. Harald Haarfagre begyndte ogsaa landets samling fra hderkanterne, man mindes slaget i Hafsøfjord. Ogsaa vi skal gjøre opbud langs kysten, gaa i fylking rundt i landet, ogsaa vi skal besejge "Ormen hin lange" for at erobre landet. Paa vor vej kommer vi ogsaa til Drammen, og har vi engang indtaget den, skal vi ikke haa nødig at stryge den røde fane, som vaver over vort hus idag. Det var paa høi tid, at vi fik talsmænd ind paa stortinget. Vi lever under en økonomisk udbytning, der er større end nogen sinde. Vort statsbudget belastes overveie-

med udgifter til militærvæsenet, til lungehuset, og med amortisationsudgifter til en statsgjæld, der aldrig minsker. Og udover landet blir bønderne og landarbejderne mere og mere gjældbundne. De kommer mere og mere i hænderne paa banker og kapitalister. Bedvarer dette, vil landet snart gaa økonomisk tilgrunde. Fabrikkerne stanjer og jorden ligger øde; den bedste arbejdskraft rejser til Amerika. Den eneste redning er at arbejderne indtar den politiske magt og begynder en omlægning af de økonomiske forhold fra grunden af. Og for at opnaa dette maa arbejderne benytte sin stemmeret i den sociale revolutions tjeneste. — Om der end kan være mindre meningsforskjelligheder iblandt os, er vi dog enige om det store maal: produktionsmidlernes erhvervelse for og produktionens regulering af det arbejdende folk. — Vi staar nu her i Drammen paa historisk grund. Her har vi haft den første selvstændige arbejderbevægelse. Her var det Markus Thrane stiftet den arbejderforening, i hvis hus vi samles idag. Idet jeg haaber, at dette vil lægge vigsel over vore forhandlinger, ønsker jeg eder, Norges folketing, velkommen.

Denne tale hilstes med begejstret bifald.

Partifælle Østerholt fremsaa derpaa et hylnings- og hilsningsdigt til landsmødet. Det modtoges med livligt bifald.

Derefter afgang Drammens arbejderpartis sangforening Socialisternes marsch, som forsamlingen paahørte staaende og derefter livligt applauderte.

Formanden i Drammens arbejderparti hr. Jacobsen ønskede landsmødet velkommen til Drammen. Partifællerne i byen var glade over dette, og de var forvisset om, at landsmødet vilde bidrage meget til fremhjælp af arbejderbevægelsen i Drammen. (Bifald).

Ordføreren takket for hilsenen og for sangen.

Derpaa gik man over til dagsordenen.

Til dirigenter valgtes dr. Eriksen og M. Drmestad.

Sekretærer blev student Puntervold (Kr.a), M. D. Orning (Eker), fru Strøm (Kr.a) og Schei (Trondhjem).

Det vedtoges, at landsmødets samlingstider skulde være fra kl. 9 til 1 og fra kl. 3 til kl. 7.

Partiets forretningsfører M. Nilssen oplæste beretningen. Da man læste sidste afsnit af beretningen, "Social-Demokraten's" stilling, udbrød landsmødet i livligt bifald.

Dirigenten, dr. Eriksen, udtalte angaaende den socialdemokratiske stortingsfraktionens virksomhed, at man endnu ikke havde udarbejdet nogen beretning om denne, men at en jaadan vilde bli gjort istand til næste landsmøde. Forøvrigt havde det været fraktionens opgave at manifestere, at der nu er 3 — tre — partier i stortinget. Dette havde man gjort derved, at man ved alle valg saavidt mulig havde stemt paa sine egne repræsentanter. Selvfølgelig havde ikke fraktionen deltaget i de andre partiets politiske møder. Men man havde dog søgt samarbejde med endel af venstre. Egede Nilssen, der vistnok staar udenfor sit parti, havde omtrent i alle vigtigere sager stemt med os. Og med ham og en del af de radikale venstremænd, der har dannet en egen forening i stortinget, havde vore stortingsmænd søgt samarbejde. Forøvrigt havde fraktionen forsøgt i alle spørgsmaal at hævde en selvstændig opfatning, saaledes angaaende konsulatforhandlingerne. I de finansielle sager har vi hævdet, hvad der er karakteristisk for vore synsmaader. I det militære spørgsmaal havde tal. hævdet et forsvarsnihilistisk standpunkt, mens de andre har talt ud fra en opfatning, der kræver folkevæbning. I aar havde det lykkedes os at drive gennem et forslag om indskrænkning af vaabenøvelserne. Tal. havde med tilslutning af sine partifæller fremsat forslag om tilladelse for værnepligtige til at slippe krigstjeneste, hvis dette negtedes. Sigeledes havde tal. foreslaaet at kongeløn-

nen nedsattes til 100,000 kr. og Meyer Foshaug havde foreslaaet taffelpengenes ophevelse. Sigeledes havde fraktionen søgt at hævde sparsommeligheden. Det havde lykkedes at drive gennem et af Foshaug fremsat forslag mod den ansvarlige statsraads protest. Man havde ogsaa kæmpet for aands- og troesfrihed i Ordingsagen og været med at arbejde for en mere tolerant disenterlovgivning. (Bifald).

Dirigenten foreslog beretningen tagen under behandling.

Gjosteen foreslog denne udsat til næste dag (tirsdag) formiddag. Han begrundet sit forslag med, at beretningen ikke var kommet repræsentanterne i hænde før nu paa mødet og man kjendte da lidet til den.

Magnus Nilssen fandt ikke noget at si paa Gjosteens forslag. Beretningen kan ikke gøres særdiv for, saa længe man behøder det nuværende regnskabsaar. Dette vilde dog bli anderledes, hvis de nye love blev vedtaget.

Braa var mod Gjosteens forslag.

Gjosteen erklærede at han ikke havde nogen trang til kritik af beretningen. Han vilde bare, at en parlamentarisk regel skulde følges.

Gjosteens forslag blev forkastet.

Norén anmodet derefter om, at beretningen til landsmødet maatte afgives saa tidlig, at den kom repræsentanterne ihænde en tid før landsmødet.

Magnus Nilssen henviste i anledning denne anmerkning til sin foran gjengivne udtalelse.

Beretningens 4 første afsnit blev derefter godkjendt. I anledning af at de tiloversblevne bidrag til Bernhard Hansen foresloges affat til et "B. H's fond" spurgte Chr. Knudsen, hvad partistyret havde gjort i anledning et forslag i "1. mai" om at der burde reises et mindesmerke paa B. Hansens grav. Tal. fandt, at det tiloversblevne beløb kunde anvendes hertil.

Ordføreren oplyste, at der var

ført forhandlinger mellem partistyret og en komité derborte om dette. Partistyret har sin opmærksomhed henvendt paa dette. Men sagen kan ikke foreligge endnu.

Partiets valgtaktik.

Angaaende beregningens affnit "Storingsvalgene" greb Chr. S. Knudsen ordet og udtalte bl. a.:

Som bekjendt vedtog forrige landsmøde en taktikbeslutning, der vistnok aabnet adgang til alliance med venstre — og den var forsaavidt en naturlig følge af taktikbeslutningen i Trondhjem — men der vedtoges som tillæg et punkt, der kræver, at som partiets valgkandidater kan kun opstattes mænd, der er erklærede socialdemokrater og helt anerkjender socialdemokratiets program. Efter dette skulde man vente, at afdelingerne udover landet vilde holde sig beslutningen esterrrettelig. Det er dog ikke skeet. I Kristiania opstilledes en valgmandsliste, hvorpaa der stod en hel del mænd, der paa ingen maade anerkjendte socialdemokratiets program. Man fortolker det vistnok derhen, at det her handledes om en valgalliance. Vel. Men da burde man ikke opstille listen sliq, at grænserne udvistes. Repræsentantskabet havde vistnok vedtat denne ordning; men alligevel tilkommer det landsmødet som partiets øverste myndighed at udtale sig om dette. Sarpsborgvalget burde man ogsaa sætte fingeren paa. Partistyret har rigtignok gitt partisdelingen derborte en korreks for, at den valgte en venstremand til stortingsmand. I Larvik kunde det heller ikke sies, at partistyret havde optraadt med den selvstændighed, som var forudsætningen for valgtaktiken, om den tiltænkte ordning var kommet istand. Det var blit sagt, at tilbud om valgalliance kom fra venstre; men det saa dog ud til, at det var arbejderpartiets egne folk, der havde gjort henvendelsen. Det som det gjælder for socialdemokratiet, det er at holde klart det grundlag, paa hvilket partiet

er dannet. Men i Larvik havde man — efter hvad der var tal. meddelt — endog anbefalt vore folk at stemme med venstre. Dette var ikke rigtig, — hvis det forholdt sig saa. Larstad var saamen ingen socialdemokrat. Ordføreren har i en artikel i "Social-Demokraten" henvist til, at partistyret i 1897 brod med taktiken. Det er sandt. Men det var en faktisk vinding for os dengang at stemme med venstre. Det gjaldt at saa gennemført stemmeretten. Hvad der var gjort iaar, kunde ikke sies at føre til nogen vinding. Man sa, at det vilde føre til, at de demokratiske arbejdere sluttet sig til partiet. Hertil havde man dog endnu ikke set noget. Det gik ikke an at optræde saaledes, at partigrænserne udvistes. Man maa være opmærksom paa, at partiet vokser ikke i indre principiel fasthed i samme grad som det tiltar i numerisk styrke. Derfor gjaldt det at holde principerne klare. Men partistyreets optraeden i Kr.a og Larvik havde ikke bidraget dertil. Paa det sidste sted voldte den endog megen forstyrrelse. Tal. foreslog landsmødet at vedta følgende udtalelse, idet han dog hævdede, at han dermed ikke vilde, at den skulde opfattes som rettet mod personer, men som en veiledning for fremtiden:

"Gaaende ud fra det grundlign, at socialdemokratiet i alle lande er bygget paa et fra det privatkapitalistiske system revolutionært politisk og økonomisk program, er det en følge heraf, at socialdemokratiet overalt skarpt maa afgrænse sig fra alle andre partier, hvis tendens gaar i retning af at opretholde det saakaldte frie konkurrencesystem.

Socialdemokratiet har desuagtet ikke afklaaret sig fra ved offentlige valg at indgaa alliancer med andre partier, naar der ved samfundsgavnlig reformer kan fremmes. —

Med disse kjendsgjerninger for øie og i overensstemmelse hermed har Det norske arbejderparti hidtil altid fastslaaet sin taktik.

Der har imidlertid ved sidst afholdte

stortingsvalg af enkelte partiafdelinger, saaledes i Kristiania, i Sarpsborg og i Larvik, været fort en taktik, som, om den skulde gjentages, kunde føre bort fra det principielle standpunkt, som ogsaa i taktisk henseende maa særpræge socialdemokratiet. —

Der maa derfor indtrængende advares mod at en saadan taktik fremtidig gjentages, idet man hævder, at socialdemokratiets principielle grundvold altid maa være den maaler, hvorefter Det norske arbejderparti's fremstrid kan paapeges.

D. Jensen var ikke tilfreds med partiorganet under valget. Det havde optraadt saaledes, at det kunde bidra til at forkludre valgene. I Tromsø havde saaledes det været tilfældet.

Ordføreren, Hornsrud, havde forundret sig over denne sags behandling, idet han ikke kunde finde, at den havde en saadant blødsigtende reelt grundvold, som Knudsen vilde tillægge den. Som tal. havde sagt i fjor, var der angaaende taktiken to retninger. Den ene vilde, at partiet skulde isolere sig og betragte ethvert andet parti som en kompakt reaktionær masse. Den anden retning gaar ud paa, at man skal søge samarbejde med partier, der vil være med paa at gennemføre reformer, der er af stor betydning for arbejderne. I Norge havde arbejderne sluttet sig til den sidste retning. Inden denne retning kan der ogsaa gives modifikationer. Og nu vilde man fortolke det derhen, at man havde forladt partiets grundvold. Men nogen saadant afgivelse kan man ikke paavise. Naar man har et partistyre, har det at rette sig efter taktikbeslutningen saa langt, som forudsættningen for denne strækker til. Men skulde der komme en situation, der ikke er forudsat, maa styret ha fuld magt til at træffe sine foranstaltninger for at udnytte denne. Et styre, som ikke havde det, vilde tal. ikke være med i. Hvis Jøppesens forslag i fjor var blit vedtatt — ingen alliance at gaa med paa — da vilde der ha foreligget et Hornsrud.

Men det forkastedes. I Kr.a. foresaa en alliance. Hvorledes denne ordnedes var bare et formspørgsmaal. Med valget i Sarpsborg havde det nuværende partistyre ingen befaling haft, og det havde efterpaa ikke haft adgang til at gjøre andet end at paatale det skede. Angaaende Larvik var den politiske stilling i landet sli — jaavidt man kjendte den — at det stod paa valget der, om den sterkeste reaktion skulde komme til magten eller ikke. Paa grund af den henvendelse, som kom fra venstre, fra Ledende hold, saa det nær at anta, at venstre herester vilde optræde anderledes end hidtil ligeoverfor socialdemokraterne. Man havde grund til at tro paa en gjenoplevelse af det gamle venstre, der i sin tid optog kampen mod al reaktion i landet. Det var muligt, at man tog fejl. Men i de 24 timer, man havde at gjøre paa, kunde man ikke skjonne andet. Knudsen sa, at han ikke vilde rette resolutionen mod nogen specielt. Tal. vilde ha lov til at betvile det. Men om saa ikke var, hvorfor havde man da ikke optat sagen lige efter valgene? Eller lader den ligge til næste valg? Naar den optages nu, saa er det for at ramme visse personer. Det er vel ingen, som tror, at der er fare for de socialdemokratiske principer, om den ikke vedtages. Der er saa mange gode socialdemokrater i partiet, at man ikke behøver at frygte for det. I realiteten er resolutionen rettet mod bestemte personer og den vil, om den vedtages, saa følger som saadan.

Kringen: En taktik er fastslaaelsen af et bestemt princip, som styret maa ha at rette sig efter. Ikke noget andet. At bladet kom i en noget skjæv stilling til Larviksvalget kom af, at redaktionen fik urigtige oplysninger fra venstre derne. Men da tal. og dr. Wisjen reiste til Larvik for at forhandle med venstre, stillet dette slige betingelser, at de ikke kunde accepteres. Derfor blev der intet af valgforbundet. Angaaende Tromsøvalget indeholdt "Social-Demokraten" en artikel, der røste

rektor Horst's frjind. Vi vidste ikke andet, end at den arbejderbevægelse deroppe var en opposition i venstre. Vi telegraferede dog til dr. Grifsen om stillingen og hans svar lod vi bli det afgjørende.

Redaktør Buen: Knudsens resolution havde ingen personlig adresse. Tal. vilde stemme for den, fordi det var nødvendigt for afdelingerne udover landet. Hornsrud mener, at der ingen fare er for vore principer, om resolutionen ikke vedtages. Tal. var af den modsatte anskuelse. Der gaar omkring endel løse venstremænd — det har der forresten altid gjort — som er halve og trekvart socialdemokrater og som søger engagement i arbejderpartiet. En prest i Sarpsborg sa for valget, at han var, efterpaa at han ikke var socialdemokrat. En udtalelse som sætter fingeren paa dette: var nødvendig. Derfor vilde man ikke ramme personer. "Ny Tid" havde hævdet, at det gjaldt at trække op klare linjer og afvise det tvetydige venstre. Det var en farlig affære at afvige fra partibeslutningerne. Forudsætningen for at etablere samarbejde i Larvik var ikke tilfredsstillende. Det gjaldt at redde en venstregering, den mest militaristiske landet havde haft. Socialdemokraterne burde ikke optræde som balancekunstnere mellem denne og høire. Afdelingen i Sarpsborg havde saat en velfortjent strafe. Men det er bare det som landsmødet ogsaa maa gi de andre afdelinger. Gjøres ikke det, havde man ingen ret til at bebrejde dem i Sarpsborg heler. Det har været arbejdernes politisk hidtil lidt efter lidt at løse sig fra de andre partier. Det nytter heller ikke med den platoniske kjærlighed til de liberale. Sidste landsmødes beslutning, der krævet at kun erklærte socialdemokrater burde opsættes, var et skridt bort fra de andre. Men man optar en femtedel af de liberale paa sin liste. Partibeslutningen var nødvendig ifjor og er det iaar. Det dreier sig her ikke bare, om de statsborgerlige valg; til høsten har vi kommunevalg. Mange gaar omkring med limpotten for at lime libe-

rale elementer til partiet. Disse bør ha sit rap over fingrene.

Magnus Milsjen var enig med Hornsrud og hans opfatning af Knudsens forslag. Naar der kritiseres en handling, mener man naturligvis de personer der har udført den. I Kr.a. begyndte man nu ud paa vaarparten at kritisere vor optræden. Det kunde ha været berettiget mens begivenhederne var i friskt minde. Da vilde en kritik ha bragt udbytte. Men her kommer man med kritiken længe efterpaa, uden synderlig foranledning, og man sier, at den ikke skal ramme personer! En taktikbeslutning skal man ha lige foran hvert valg, naar de er tilstede de forhold man skal arbejde under. Man kan ikke nu i 1904 bestemme, hvorledes vi skal optræde ved næste valg. Buen forsøgte at gjøre numer af, at vi ikke havde optraadt ligeoverfor Larvik paa samme maade som ligeoverfor Sarpsborg. Men der er dog forskjel. I Sarpsborg, hvor alliancen var indgaaet paa lovlig maade, kunde man ikke gjøre noget andet end paatale hvad der var stet; men i Larvik skulde man afgjøre, hvad der skulde ste. Og da Larviksvalget skulde foretages, forelaa en situation, som vi aldrig har havt for. Og socialdemokraterne i hele verden vilde ha gjort det samme som vi i kraft af det parlamentariske arbejde, som vi har at udføre. Det heder man bør afgrænse sig, ingen besatning ha med de borgerlige partier. Jeg forstaar at Buen og Knudsen nu — rigtignok i den sidste tid — vil det. Men vi som ikke anerkjender dette, kan ikke stemme for denne resolution. Heller ikke i andre lande "afgrænser" man sig. I 1897, sier man, brød man med taktikbeslutningen for at noget kunde vindes og man fik det godkjendt af landsmødet. Vi sier affurat det samme at vi haaber at ogsaa dette landsmøde vil godkjende, hvad vi har gjort. Naar Buen sier, at resolutionen er nødvendig for de udenbys afdelinger, saa begreb ikke tal. det. Thi afdelingerne skulde ikke ta stilling til noget politisk valg nu. Buen

taler om henfynnet til kommunevalgene. Men jeg kjenner ikke til, at nogen vil alliere sig med de andre partier ved dem. Det er jo aldeles unødvendig ogsaa; thi ved kommunevalgene har vi forholdsvalg og tjener en alliance ikke til noget. Hr. Buen taler ogsaa om de "løse" venstremænd — forsigtigvis tilføjer han, at dem har man havt før (munterhed) — men har man greiet de løse venstremænd før, skal vi altid kunne greie dem nu ogsaa uden nogen resolution.

Etter at en række hilsmingstelegrammer fra Ramsø, Raasmo, Narvik, Kr.ania, Kristiansand og Bardø var oplæst, afsluttedes debatten om valgtaktiken for at fortsette tirsdag.

Mandag eftermiddag

hadde Drammens arbeiderforening arrangeret en stor demonstration i anledning af Det norske arbeiderpartis landsmøde. Toget udgik fra Strømsø torv over brøen til arbeiderforeningens lokale. Her sluttede landsmødets deltagere sig til under arbeiderpartiets ærverdige fane. — Denne fane er helt fra 1848 og saaledes landets ældste arbeidermerke.

Det imponerende tog, der tallet ca. 1000 deltagere, forfattede til Drammens part. Her bød Andreas Nilsen velkommen og udtalte, at landsmødet i Drammen var en begivenhed i byens arbeiderbevægelse. Han haabet, at der maatte blæse en frisk pinsevind over Drammen, og at der fra dette stævne maatte bæres bud om socialismens vækst ud mellem Norges fjelde og dale.

Pastor Alf. Griffen talte i høifremte og begeistrende ord om „evangeliet for de fattige“. Med sjelden veltalenhed fremhævet han, at evangeliet for de fattige var socialismen.

J. Berge talte for socialismen, ligeledes i begeistrede ord. Han sluttede med at overbringe en hilsen fra partifællerne i Narvik, de første, som ved sammenslut-

ning forstod at erobre sig plads i landets nationalforsamling.

Drammens arbeiderforening sang flere numre, som modtoges med bifald.

Student Puntervold betonet, at det var tre ting i Norge som skjedde vækst: det var udbandringen, militarismen og socialismen.

Militarismen sugede landets kraft, saa der intet blev tilovers til de sociale reformer — men da tvinges landets arbejdskraft over hadet for der at finde brug for sine hænder og sine evner. Militarismen havde ingen rod i folkene. Magthaverne saa i militarismen en beskyttelse mod folkene. Svenske arbeidere forstod Norges krav og protesterede mod de berøgtede overfaldsplaner i 1895 — de kunde bare protestere, saa det norske venstre svarte med at øje millioner i krigsskatten. Siden 1895 beløb vore militærudgifter sig til 23 millioner pr. aar og de sociale reformer, hvorover der hyles saa jammerlig er kun 249,000 kr. iaar. Men venstre havde ogsaa grundstødt paa militaristiske skær og kom aldrig mere stot. Kampen mod militarismen, som nu reises af ungdomslagene udover det hele land, var nødvendig for at sikre arbeiderbevægelsens fremtidige udvikling.

Taleren udbragte et leve for en kraftig antimilitaristisk bevægelse i Norge og forsamlingen hilste dette leve med stormende bifald.

Sangforeningen sang paany en sang før ordet blev git til Torgeir Braa, der under stormende munterhed præsenterte sig for forsamlingen som en egte „Bustmand“, der gjerne drog i kamp og som ogsaa i Buskerud hadde været med at slaa venstre plat ihjel — men tykke konservatismen stod igjen og nu gjaldt det den.

Folkets mægtigste vaaben var pressen. Derfor maatte „Social-Demokraten“ bringes ind i hvert hjem — til dal og fjeld.

Denne tale hilse des med vældigt bifald og hermed erklæredes ordet frit.

Samværret fortsattes endnu en stund i den vakre park. Saavel arrangementet som program var storartet vellykket og stævnet vil sikkerlig faa vidtrækkende betydning for socialdemokratiets fremgang i Drammen og Buskerud.

Møde tirsdag formid. 24. mai.

Dirigent M: Ormestad.

Debatten om stortingsvalgene fortsattes tirsdag formiddag.

Første taler var Gjøsteen. Han greb ordet for at pointere det samme, som Magnus Riksén. Hvis Knudsens resolution ikke havde nogen bestemt personlig adresse, var den meningsløs. En socialdemokratisk forsamling behøver da ikke at beslutte, at den skal være socialistisk. Knudsen havde sagt, at han ikke kunde begribe, at arbeiderpartiet havde havt nogen fordel af forbindelsen med demokraterne — tal. trodde forøvrigt, at det ikke egentlig var en valgforbindelse, men opgaaen i arbeiderpartiet fra de liberale arbeideres side, saa der maatte være lidet at erindre mod den. Men hvis vi har en levende overbevisning om socialismens retfærdighed, saa maa det være os en trang at faa alle vore standsfæller med os. Og da maa vi, istedetfor at afgrænse os, faa forbindelse med dem. Partistyret havde i den henseende vist en prisværdig optræden. Knudsen sa, at han ingen tilslutning havde set fra demokraterne. Men da havde han set lidet. I Kr.a. stod man nu paa nippet til at faa alle arbejdere med. Ordføreren og redaktøren vil erkjende, at der er samling. Alt tyder derpaa, og derfor er ogsaa dette landsmøde saa stort. Knudsen sa videre, at de demokratisk arbeiderere vilde opretholde det privatkapitalistiske samfund. Men demokraterne har et bedre socialdemokratisk program end det som foreligger her idag. Tal. satte sin ære i at være valgt paa det. Med de sager, som var optat paa dette, fulshans-

delens overtagelse af kommunen, kontraktarbejdernes affælselse osv., indbeholder rent spiket socialisme. Thi det er med disse sager, at socialdemokraterne maa begynde. Vnen talte om halve og trekvart socialister. Tal. kjendte mange socialister som ikke var det engang, idet de havde gaat stor-kapitalisternes erinde i en frygtelig grad. Sluttelig henstillet tal. til Knudsen at ta sit forslag tilbage.

Uge 1 stad: Knudsens resolution har en forhistorie. Den skæbne, den har lidt for, burde ikke opfordre ham til at fremsætte den igjen. Den var vedtat til fremsættelse af Den socialdemokratiske forening med kun 7 stemmer og den var blit afvist af et massemøde i Kr.a. Resolutionen var heller ikke korrekt. Den udtaler, at socialdemokraterne maa afgrænse sig fra de andre partier. Denne opfatning er ikke bygget paa historiske kjendsgjerninger. Vi maa opretholde forbindelsen med andre partier, hvis vi skal trække folk til os. I Danmark, Tyskland og Belgien gif socialdemokraterne og de frisindede sammen for at holde reaktionen ude. Resolutionen indholdt en kritik af det nuværende partistyre. Den burde derfor afvises, thi intet partistyre har kunnet opvise slige resultater som det nuværende, hverken hvad partiets vækst angaar eller "Social-Demokratens" økonomi.

Hold, østre Bærum, fandt Knudsens forslag mindre paatrævet, men syntes, det var heldigt, at denne debat var blevet ført; thi man kunde derved muligens opnaa at bidrage til, at der for fremtiden ikke blev tale om alliancer med venstre.

Gilert Hansen forsvarte partistyrets handlemaade. Paaviste, at det var repræsentantskabet i Kristiania, som havde ansvaret for alliancen med de demokratisk arbeiderere. Med hensyn til Larviksvalget, saa var partiet ifølge venstres demokratisk natur berettiget til her at optræde, som de havde gjort.

M. Puntervold: Knudsens reso-

lution var i sin fjerne meget omfattende. Den tog hensyn til og kritiserede det, som var foregaaet, og den pegte mod fremtiden. Men den indeholdt saa mange momenter og tyndes paa saa forskjellig maade, at dersom vi skulde ta hensyn til de rene linjer, som Buen slog saa meget paa, maatte vi forkaste den. At vedta nogen resolution med hensyn til Larviksvalget var umulig. Foreslog, at Knudsens resolution ikke skulde sættes under afstemning.

D. Jensen, Kristiania, mente, at Puntervolds forslag var forsøg paa at begaa en ulovlighed. Taleren støttede bogtrykker Knudsens forslag til resolution. Han vilde dermed ikke have udtalt nogen mistillid til det nuværende styre eller „Socialdemokraten“s redaktion, men blot en advarsel mod at man kom bort fra de rene linjer. Grundlaget for „Socialdemokraten“s forbedrede økonomi var lagt af andre end det nuværende partiistyre, og partiets fremgang iøvrigt skyldtes nok heller ikke bare partiistyret.

Kr. Ormestad foreslog: Aarsberetningen godkjendes.

Anton Andersen (fra Sarpsborg) omtalte, at man i Sarpsborg havde været narret med hensyn til suppleanten. Organisationen var i sin barndom. Pastor Dyhn havde i flere aar erklæret sig for socialist, men han havde en egen fortolkning af navnet. Tæste mod K.s resolution.

D. Andersen, Larvik, mente, at partiistyret havde begaaet en fejl ved at arbejde for alliance med venstre i Larvik. Afdelingen i Larvik vilde aldrig have stemt for alliance. Taleren vilde dog ikke være med paa at udtale mistillid til partiistyret, der var særdeles dygtigt, om det end kunde begaa en fejl.

Feilen bestod i, at partiistyret havde ikke beregnet, at Larvik og Sandnessjørd vælger sammen; skulde vi i Larvik alliere os med venstre, saa maatte vi fuldstændig kaste vor egen liste og stemme helt paa venstres, dersom det skulde resultere i noget.

H. Meyer, Kristiania, var i et og alt enig med D. Jensen. Den resolution, som der her var tale om, fik sin store betydning for arbeidet uadtil, enten den forkastedes eller ikke, naar den blev sat under votering; af hensyn til partiet, der staar over personerne, henstillede taleren til Knudsen at tage sit forslag tilbage. Forkastede man forslaget, vilde man ogsaa dermed have udtalt sin anerkendelse af partiistyrets holdning til alliancer.

Knudsen paatakte, at Ugelstad havde gjort opmærksom paa medlemsantallet i Den socialdemokratiske forening. Til Gjøstéen vilde han si, at bedømmelsen om, hvem som var socialdemokrat, bestemtes af det principielle program. Havde ikke i juridisk brug personligheder. Paa listen i Kristiania var der endog kommet med en struebrøkker. Partigrænsen i Kristiania var udvisket. I andre lande holdt man sig rent efter principielle linjer. Hverken vedtagelsen eller forkastelsen af resolutionen vilde saa farlige følger. Vi skal ikke omvende de partier, som er vore modstandere, men den store arbejderbefolkning nedad; derfor vil resolutionens skjæbne saa betydning for disse. Partiet er i det sidste aar blit liberalistisk. Der er kræfter i partiet, som vil afgrænse sig, og de skal vide at hævde det.

Johs. Hansen trodde, at denne debat nærmest hørte hjemme i Kristiania arbejderforsamling. Vilde si til Kristianiarepræsentanterne, at de burde holde en del af sin ordslom hjemme. Holdt meget af Knudsen, men kunde dog ikke være med paa at lade ham og de, der havde samme syn paa livet som ham beholde ledelsen af partiet. Fremholdt forskjellen mellem hoiere og venstre og berettigelsen af at holde det sorte parti inde, om det specielle tilfælde indtraf, at man kunde raade over hvem som skulde ha majoritet.

Eriksen overtog nu dirigentpladsen. Han oplyste, at efter at Ormestad havde fremsat sit forslag om at godkjende aars-

beretningen, havde Puntervold taget sit forslag tilbage.

Glein, Trondhjem, støttede Knudsens forslag om resolution.

M. Ormestad: Debatten havde organisk forbindelse med, hvad som foregik paa forrige landsmøde. Skiftet var paa ingen maade et systemskifte. Refererte, hvad hr. Hornsrud havde sagt paa sidste landsmøde. Dplyste, at den af Knudsen nævnte struebrækker tilhørte de liberale arbejdere. Det var ikke saa godt at sigte personerne blandt 8—900. Refererte til "Ny Tids" skriverier særlig Buens biografi. At fastslaa taktiken for næste stortingsvalg nu var anstøtmageri. Det var blit et slagord blandt ældre partifæller nu, at partiet vokset for fort; det blev for stort. Men det var langt frem til majoritet i tinget endnu, hvis det var det, man var blit saa bange for.

A. Kalvaa: At der ikke var foregaaet noget systemskifte var klart. Partiledelsen havde kanske begaaet en fejl, kandskænde to; men han vilde ikke være med at udtale nogen mistillid til styret. Kunde der formes en kritik over de feilagtige handlinger, saa var det vel. Forresten havde det smag af Kristianiaintriger.

Dr. Erikson: I Tromsø havde vi havt rene linjer. Ikke i en eneste valgtræds havde vi havt valgalliance med venstre. Kun villet knuse det og høre. Man maatte være enig i, at partistyret med hensyn til Løvstikvalget havde handlet ret og korrekt. Hensigten havde været den bedste, at resultatet intet blev beror paa omstændigheder, som partistyret ikke var herre over. Omtalte Chr. S. Knudsens arbejde med nyordninger, hans senere stilling og at han nu stod med frygt for partiets velst. Det, man skulde glæde sig over, frygtet Knudsen.

M. Puntervold paaviste resolutionens forvirring og støttet Ormestads forslag.

Buen mente, at der maatte være maade med, hvilken omhu man viste for ikke at fornærme partistyret; det var som

om partistyret bestod af kostbare kinesiske porcelænsduffer, der kunde væltes og gaa itu ved det mindste puf. En mand som Kalvaa havde ikke tidligere vist, at han var saa bange for at omgaaes kostbart porcelæn.

J. Johansen: Den taktikbeslutning, som var vedtat paa landsmødet ifjor, rummet en saadan handling, som den, partistyret havde vedtat. At resultatet blev anderledes end tænkt berøet paa helt andre forhold. Resolutionen var helt uberettiget.

August Christensen, Kristiania, beklagede den førte debat, der var rent unyttig; man var ikke klogere idag end igaar. Det eneste, som var opnaaet, var, at enkelte individer havde kunnet faa anledning til at høre sin egen stemme og udgyde lidt af al den edder, de sidder inde med.

Magnus Nilssen bemærkede, at naar enkelte talere havde udtalt sig om hans optræden, saa var det en smags- sag, som han ikke skulde inblade sig nærmere paa. Taleren mente i modsætning til Knudsen, at socialisterne ikke bare burde vende sig nedad mod den „store masse“, men ogsaa søge at vinde tilhængere inden de andre partier.

Braa vilde bare vidne lidt. Den Knudsenke resolution var resultatet af et aars omhyggelig søgen efter synd. Skulde det princip fastslaaes, at man ikke skulde agitere inden andre partier, saa maatte han indstille agitationen. Istedetfor at debatere et mistillidsvotum til partistyret, saa burde man heller vedta tillid til styret, en tak for det snukke arbejde, det i aarets løb havde udført.

D. G. Gjosteen: Er her uvidenheden saa tyk, som hr. Meyer sa, at man vil tolke resolutionens forklarelse som et nedslag for den radikale socialisme, saa saar vi søge at lyse op i den uvidenhed. Mod Buen vilde han si, at han altid havde forsvaret socialismen. Det var heller ikke saa underligt, at han var i overensstemmelse med partiets ledelse. Imodgjik S. Meyers

udtalelse om agitationen. Erklærte, at han altid havde modarbejdet Ludv. Meyers politik.

Oscar Pedersen udtalte sin tilslutning til Hornsruds fremstilling og vilde stemme mod resolutionen.

Chr. S. Knudsen: Gjøstéen har ikke altid modarbejdet L. Meyer. G. var med at opstille dr. Holst paa socialdemokraternes liste til kommunestyret. Til dr. Erikfen vilde han si, at han vilde rose ham for hans dogmatik i tinget.

Froland udtalte sig i tilslutning til Joh. Johansen.

Hornsrud: Den argumentation, som er ført for denne resolution er temmelig hullet. De, som har talt for den, har oienfyndlig ikke forstaaet, hvad der foreligger. Udredet nærmere de forskjellige retninger inden socialdemokratiet og hævdet, at partistyret med fuldt hensyn til situationernes krav havde staaet paa den revolutionære fløi.

S. Pedersen (Sandesjørd) forsvarte partistyret uden dog at være enig i alt, "Social-Demokraten" havde skrevet før valget.

Kringen mente, at den naturlige følge af resolutionens vedtagelse maatte bli den, at hele styret blev udstødt af organisationen, dersom man skulde være rigtig konsekvent efter L. Meyers fortolkning. Man havde talt saa meget her om "de rene linjer"; i det praktiske liv gif det dog ikke altid an at følge de rene linjer saa bestemt; det havde vistnok ogsaa pastor Erikfen faaet føle, efter at han var kommet paa stortinget. Det gjaldt at følge en ren hensigt i alle sine handlinger, og styret maatte dommes efter den hensigt det havde havt.

Efter henved 4 timers debat strød man over til votering med det resultat at Knudsens forslag til resolution forfæstedes mod følgende 22 st.: S. Meyer, Chr. S. Knudsen, K. Kristiansen, S. Bærulffsen, Emil Magnell, M. Nygaard, Oluf Dahl, Emil Nyhus, Jens Andreasen, Carl Dahl, Joh. Olein, K. Johansen, Oscar Tobias-

sen, D. Jensen, Joh. Næss, A. Buen, Olaf Eggen, Scheflo, J. M. Paulsen, Joh. G. Olsen, Ole Tiller og Bernt Schei.

Tirsdag efterm. 24. mai.

Dirigent dr. Erikfen.

Regnskaberne.

Under behandlingen af partikasjens regnskab fremkom der fra flere hold udtalelser om ønskeligheden af, at resten af "Bernhard Hansens fond" anvendtes til et mindesmerke over afdøde Bernhard Hansen. I forbindelse hermed fremkom der ogsaa udtalelse for rejsningen af et mindesmerke over Markus Thrane.

Samuel Berg fremsatte forslag om at pengene skulde bruges til et mindesmerke for Bernhard Hansen.

Everre Jørgensen fremsatte forslag om at restbeløbet af "Bernhard Hansens fond" skulde anvendes til et understøttelsesfond for partisejler og at partistyret skulde paalægges at udarbejde statuter for et faadant fond.

Hornsrud udtalte, at det var for tidlig at vedta nogen udtalelse herom nu.

Andreas Nilfen udtalte sig imod affættelsen af noget fond, hvorpaa forslagene toges tilbage. Partikasjens regnskab godkjendtes derpaa mod 1 stemme.

Efter en del debat om, hvorvidt det var heldigt kun at drive bladet med ordinære indtægter vedtoges "Social-Demokraten"s regnskaber enstemmig.

Forslag til nye love for partiet forelaa.

Formaal.

§ 1.

Formaalet er at samle til et enigt parti alle organisationer i Norge, der vil arbejde for de socialdemokratiske principers virkeliggjørelse.

Dette angives nærmere af det af
Landsmødet vedtagne program.

Indtrædelse.

§ 2.

1. Ret til at tilslutte sig partiet har kun foreninger, der anerkender partiets program og love.
2. De partiet tilhørende foreninger i samme by danner en stedlig organisation, i amterne en amtsorganisation; dog kan baade by og amt i særlige tilfælde, hvor det findes paa krævet, tilsammen danne amtsorganisation.

I amter, hvor det paa grund af store afstande maatte findes formaals-tjenligt, kan flere samorganisationer ogsaa oprettes; dog pligter disse at arbejde sammen ved stortingsvalgene,

Angaaende en fra de ordinære by- eller amtsforeninger afvigende organisationsform maa altid landsstyrets billigelse indhentes.

3. Kun gennem disse samorganisationer kan enkelte foreninger udenfor Kristiania optages i partiet.
4. I by eller amt, hvor der kun findes en partiforening, betragtes denne som by- (amts-) organisation.
5. I Kristiania optages de enkelte foreninger direkte i partiet, idet det lokale samarbejde, valgarbejde m. v. administreres og ledes for denne bys vedkommende af centralstyret.
6. Naar en organisation tilslutter sig partiet, erlægger den ved indmeldelsen ordinær kontingent for det kvartal, hvori indmeldelsen sker.

By- og amtsorganisationernes opgave og pligter.

§ 3.

1. Til fremme af partiets formaal erlægger hver tilsluttet organisation i kontingent 5 øre for kvindelige og 10 øre for mandlige medlemmer pr. kvartal.

For foreningerne i Kristiania er kontingenten 10 øre for kvinder og 15 øre for mænd pr. kvartal.

2. Kontingenten indsendes til partikassen i efterstud senest den 15. i maanederne februar, mai, august og november, og erlægges efter organisationens medlemsantal den sidste dag i hvert kvartal.

Senest 14 dage efter ovennævnte indbetalingssteder indtages i „Social-Demokraten“ — og eventuelt andre partiblade — fortegnelse over den indbetalte kontingent og over de organisationer, der maatte staa til rest.

3. Samtidig med kontingenten indsender samorganisationens styre er rapport over medlemsantallet m. v. i overensstemmelse med et af centralstyret udsendt schema.

4. By- eller amtsorganisationens styre er forøvrigt pligtig til enhver tid at give landsstyret alle de oplysninger, som dette gjør krav paa til brug for sin virksomhed. Heri indbefattet opgave over deltagelse i stortings- og kommunevalgene, hvilke repræsentanter der er valgt i offentlige institutioner o. s. v.

5. Organisationer, der ikke til den lov-mæssige tid indsender kvartalsrapport og kontingent, taber sine rettigheder i partiet.

6. By- eller amtsorganisationer skal ledsage andragende til landsstyret om agitatorer eller bidrag til agitation i sit distrikt med forslag til plan for samme

7. Organisationerne bør ogsaa igangsætte agitation i tilgrænsende byer eller distrikter, hvor ingen partiorganisation findes, og kan der til dette formaal efter en for landsstyret fremsat og af dette godkendt plan erholdes tilskud af partikassen.

8. Partiets repræsentanter i offentlige institutioner og amts- eller byorganisationens styre skal — hvor ikke lokale

hindringer umuliggjør det — afholde fællesmøder mindst en gang om maaneden til planlæggelse af taktik og behandling af forslag og foreliggende sager.

Landsmødet.

§ 4.

1. Landsmødet der i alle partiets anliggender er den højeste myndighed, afholdes ordinært hvert tredje aar, i de aar stortingsvalgene foregaar. Ekstraordinært landsmøde kan afholdes, naar landsstyret finder det paafrøvet.
2. Til landsmødet har enhver tilsluttet forening, som har opfyldt de i lovene fastsatte pligter, ret til at sende en repræsentant for hvert paabegyndt 100 medlemmer. Samtidig med valg af repræsentanter vælges suppleanter.
3. Hvor ikke de enkelte foreninger helt har udnyttet repræsentationsretten, kan ogsaa samorganisationen (by- eller amtsorganisation) i fællesskab vælge repræsentanter, dog saaledes at repræsentanternes antal fra de enkelte foreninger og samorganisationen tilsammenlagt ikke overstiger 1 for hvert 100 medlemmer inden vedkommende by- eller amtsorganisation.
4. Repræsentanternes fuldmagter, som udfærdiges af vedkommende styre og indsendes til partiets sekretær senest inden 8 dage for landsmødets aabning, skal være gennemgaaet af en af centralstyret opnævnt komite inden landsmødet træder sammen.
5. Udgifterne ved landsmødet betales af partikassen. Repræsentanternes diæt- og rejseudgifter betales af vedkommende forening eller samorganisation.
6. Landsstyrets medlemmer bør, selv om de ikke er valgte repræsentanter, deltage i landsmødet. De har tale- og forslagsret i alle spørgsmaal, ligeledes har de stemmeret i alle sager, undtagen ved godkjendelsen af beretning og regnskab.

7. Landsmødet bekendtgjøres senest 4 maaneder før dets sammentræden.

Forslag, som ønskes behandlet paa mødet, skal indsendes gennem samorganisationens styre til partiets sekretær senest 2 maaneder før mødet. Forslag, der ikke opnaar flertal i partiforeningen, kan ogsaa indsendes; ligeledes har landsstyret forslagsret. De indkomne forslag omsendes til organisationerne senest 4 uger før landsmødet.

8. Landsmødet vedtager selv sin forretningsorden og dagsorden, som skal indeholde:
 - a. Fuldmagtskomiteens indstilling,
 - b. valg af mødets funktionærer og komiteer,
 - c. styrets aarsberetning,
 - d. partiets og partiorganernes regnskaber,
 - e. behandling af de indkomne forslag,
 - f. valg af partiets funktionærer; landsstyre med suppleanter, og revisorer med suppleanter,
 - g. fastsættelse af tid og sted for næste landsmøde.

Landsstyret.

§ 5.

1. Landsstyret leder partiets virksomhed i overensstemmelse med disse love og landsmødets beslutninger.
2. Landsstyret bestaar af indtil 25 medlemmer, hvoraf 11 skal være bosat i Kristiania. De øvrige vælges blandt partimedlemmer fra de forskellige landsdele efter landsmødets nærmere beslutning.

For landsstyret vælges 5 suppleanter bosatte udenfor Kristiania.

De i Kristiania værende medlemmer af styret er: Formanden, næstformanden, sekretæren, hovedorganets redaktør samt 5 repræsentanter. Desuden tiltrædes landsstyret af 2 af arbejderne saql. landsorganisation

vælgte repræsentanter, ligesom landsstyret vælger 2 inden sin midte, der tiltræder den jaglige landsorganisations sekretariat.

Formanden vælges ved særskilt valg med absolut flertal; næstformanden vælges af styret.

3. Samtlige de i Kristiania værende medlemmer af styret danner centralstyret.

Til indkaldelse ved muligt forfald blandt centralstyret vælges 5 suppleanter fra Kristiania.

4. Det samlede landsstyre holder møde saa ofte, centralstyret finder det nødvendigt, eller naar mindst halvdelen af de øvrige repræsentanter forlanger det.
5. I de aar, naar landsmødet eventuelt ikke holdes, har landsstyret at foretage det fornødne med hensyn til vedtagelse af budgetter m. v.
6. Udgifter ved landsstyrets møder bæres af partikassen.
7. De, der rejser i partiets tjeneste, er berettiget til at erholde fri rejse samt i diætgødtgjørelse kr. 6.00 pr. dag og erstatning for mulig tabt arbejdsfortjeneste.

Centralstyret.

§ 6.

1. Centralstyret har den daglige ledelse af partiets anliggender; det har at paase at alle landsmødets og landsstyrets beslutninger blir udført. Det afgjør alle administrationsspørgsmaal. Vigtigere politiske og taktiske spørgsmaal, samt større bevilgningsager til agitation m. v. forelægges landsstyret enten ved indkaldelse af møde eller ved skriftlig afstemning.
Opstaar der spørgsmaal, hvor tiden ikke tillader denne fremgangsmaade, sætter centralstyret beslutning, med ansvar for det hele landsstyre.
2. Centralstyret skal endvidere veilede samorganisationerne i politiske og

agitatoriske spørgsmaal, samt paase lovens overholdelse.

Sekretæren.

§ 7.

1. Partiets sekretær ansættes af landsstyret paa 3 maaneders gjenfaldig opsigelse; han udfører det daglige arbejde i overensstemmelse med centralstyrets beslutninger, fører partiets regnskaber og korrespondance og besørger forøvrigt alt arbejde ved partiets kontor.
2. Hvis sekretæren misbruger de ham betroede midler eller viser grov forsømmelse i sin stilling, kan centralstyret straks afskedige ham; dette meddeles da landsstyret, som ansætter en anden.
3. Sekretæren kan ikke uden centralstyrets samtykke paatage sig andre lønede hverv, som maatte formodes at hemme hans arbejde i partiets tjeneste.
4. Regnskaberne afluttes ved udgangen af hvert kalenderaar.
5. Opstaar der spørgsmaal om lønnet hjælp for sekretæren, ansættes saadan af centralstyret efter indstilling af sekretæren.

Sekretæren har det hele ansvar for hovedkontorets forsvarelige funktion.

Revisorerne.

§ 8.

Landsmødet vælger 2 i Kristiania bosatte revisorer med et lige antal suppleanter.

Revisorerne gennemgaar partiets regnskaber mindst en gang hvert kvartal.

Almindelige bestemmelser.

§ 9.

1. Ingen kan vælges til noget tillidshverv i partiet, der ikke er medlem af nogen partiorganisation.
Hvis nogen, der indehar tillidshverv udtræder som medlem af sin organisation eller gjør brud paa

organisationens principer, nedlægger vedkommende derved sit mandat.

2. Aviser, som vil være partiets organer, skal antages som saadanne af landsmødet.

Jugen nye aviser, der vil regnes som partiorganer, kan igangsættes uden landsmødets samtykke.

3. Forandringer af disse love kan kun ske paa et landsmøde med almindeligt flertal.

Grundstatuter for

Det norske arbeiderpartis by- og amts-
organisationer.

Formaalet.

§ 1.

By- (amts-) organisationens formaal er at samle alle i byen (amtet) værende foreninger for: paa grundlag af Det norske arbeiderpartis program at sprede socialpolitisk oplysning, at virke for arbejderens deltagelse i de politiske og kommunale valg, at arrangere møder og demonstrationer m. v., saa arbejderens meninger og krav i politisk, kommunal og faglig henseende kommer til offentlighedens kundskab, samt at bistaa de faglige landsforbund med oprettelse af fagforeninger.

Optagelse.

§ 2.

1. I organisationen optages alle de foreninger i byen (amtet), som anerkjender partiets program og underkaster sig dets love.
2. Ved indmeldelsen erlægges kontingent for det kvartal, i hvilket indmeldelsen sker.
3. Som direkte medlem kan optages enhver, der tilslutter sig partiets program og love — og som ikke ved optræden eller handling har gjort brud paa organisationens princip —, naar der ikke paa stedet er nogen partiforening, hvor han (hun) kan være medlem.

Kontingent.

§ 3.

1. Kontingenten til organisationen bestemmes af hvert aarsmøde, dog maa den aldrig være under 15 øre kvartalet pr. medlem for mænd og 10 øre for kvinder.
2. Kontingenten indbetales til kassereren senest 1ste februar, 1ste mai, 1ste august og 1ste november og skal ledsages af en af partiforeningens formand og kasserer udfærdiget rapport over medlemsantallet.
3. Partiforeninger, som ikke i rette tid betaler sin kontingent, taber sine rettigheder i samorganisationen indtil gjælden er betalt.

Møder.

§ 4.

By- (amts-) organisationen danner repræsentantskaber bestaaende af repræsentanter fra hver tilsluttet partiforening efter et forhold som nærmere bestemmes i lovene. Repræsentantskabet holder aarsmøde hvert aar, hvor valg paa styre og øvrige funktionærer foretages. Tøvrigt holdes repræsentantmøde saa ofte, det findes paatrævet.

§ 5.

1. Det valgte styre leder og varetager organisationens anliggender i overensstemmelse med disse love.
 2. Styret bestaar af formand, næstformand, sekretær, kasserer og mindst 3 repræsentanter.
- Lillige vælges 2 revisorer med suppleanter.

§ 6.

By- (amts-) organisationerne har ret til at vedtage de særbestemmelser, som findes fornødne for den lokale virksomhed; dog maa disse ikke staa i strid med de af landsmødet vedtagne love. To ekspl. af saadanne særbestemmelser indsendes til centralstyret.

Statuter
for

Det norske arbeiderpartis hovedorgan
„Social-Demokraten“.

§ 1.

Partiet er eier og udgiver af dagbladet „Social-Demokraten“, der udkommer i Kristiania.

§ 2

Til støtte for og udvidelse af bladet har landsstyret ret til at udsæde aktier à kr. 10.00 til et saa stort antal, som landsmødet bestemmer.

Aktier kan kun indehaves af partiforeninger og erklærede partifæller. Aktionærerne har intet økonomisk ansvar for bladet udover det tegnede aktiebælsb.

Efter landsmødets beslutning kan aktierne forrentes med indtil 5 pct. pr. aar.

Den til enhver tid tegnede og indbetalte aktiekapital kan efter beslutning af landsmødet nedskrives i forhold til aktiernes antagne værdi.

Efterhvert som bladets økonomi tillader det, kan der efter landsmødets — eventuelt landsstyrets — beslutning udtrækkes et vist antal aktier til indløsning efter aktiernes af landsmødet senest fastsatte værdi.

§ 3.

Centralstyret leder bladets økonomi.

Regnskaberne opgøres halvaarsvis og aarsvis efter kalenderaaret. Halvaarsregnskaberne forelægges landsstyret og repræsentantskabet i Kristiania til udtalelse.

Aarsregnskaberne med status forelægges landsmødet til endelig godkendelse. I de aar, landsmødet ikke holdes, godkendes regnskaberne foreløbigt af landsstyret, som da opfatter budget for aaret; ellers forelægger styret forslag til budget for landsmødet.

Repræsentantskabet i Kristiania vælger 3 revisorer, der til enhver tid uden varsel har adgang til regnskaberne og mindst en gang hvert kvartal har at gennemgaa disse,

og forøvrigt har at rette sig efter den instruks styret finder paatrævet.

§ 4.

Redaktøren vælges af hvert ordinært landsmøde; han indtræder som medlem af centralstyret. Han er betroet bladets politiske og principielle ledelse med ansvar overfor landsstyret og landsmødet. I tilfælde af aabent brud paa den af landsmødet vedtagne taktik eller paa partiets program eller grov forfømmelse i stillingen, kan landsstyret sieblittelig afsætte redaktøren. Dog maa centralstyret underrette de forskjellige partiafdelinger om aarsagen hertil. I saadanne og andre tilfælde, hvor redaktøren fratræder, har landsstyret enten at ansætte en midlertidig redaktør eller paa anden maade ordne bladets ledelse.

I særlige vigtige tilfælde, hvor der kan være sieblittelig tvil om, hvilket standpunkt bladet bør indtage, pligter redaktøren at høre centralstyrets mening, dog har han ret til under sit lovmæssige ansvar at handle uafhængigt af dettes opfatning.

§ 5.

Centralstyret ansætter de nødvendige medarbejdere i bladet efter indstilling af redaktøren.

Endvidere ansættes en forretningsfører, der har bladets profura, det forretningsmæssige ansvar for ekspeditionen og bladets økonomiske ledelse.

Det øvrige personale i ekspeditionen ansættes efter indstilling af forretningsføreren.

Forretningsføreren tiltræder centralstyret i alle sager vedrørende bladets økonomi.

Enhver funktionær, der har med bladets midler at gjøre, har at stille saadan garanti, som centralstyret forlanger.

M. D r m e s t a d: Partiets vækst har gjort det nødvendigt nu at saa lovene forandret. Tal. redegjorde nærmere for hovedprinciperne i det foreliggende forslag.

D. Andersen talte imod kontingentens forhøielse.

Efter nogle kortere bemærkninger fra flere, foreslog dr. Griffen at det foreliggende forslag skulde lægges til grund for forhandlingerne.

Magnus Nilssen redegjorde yderligere for forslaget i sin almindelighed.

Efter bemærkninger fra Kalvaa o. fl. vedtoges § 1 mod 2 stemmer.

§ 2 punkt 1 vedtoges enstemmig.

3. Angell-Disen talte imod at by- og amtsorganisationer skulde kunne sluttes sammen som foreslaaet i § 2 punkt 2. Foreslog at anden sætning i punktet udgik. En række talere fra begge sider havde ordet i samme sag, hvorpaa indstillingen vedtoges.

Punkt 3 og 4 vedtoges uden debat. Ved punkt 5 forespurgte fru D ynæs om kvindeforbundet skulde betragtes som en samorganisation eller ei.

Magnus Nilssen svarte at det var meningen at kvindeforbundet skulde betragtes som en samorganisation.

Sverre Jverjen antydet, at organisationer som kvindeforbundet og ungdomsforbundet burde indordnes under den almindelige regel med en noget mindre kontingent.

3. Karlgren støttet Jverjen, idet han gjorde opmærksom paa at det i punkt 5 vedrørte forhold ogsaa angik arbejdsmandsforbundet.

Sv. Jverjen foreslog paragrafen forbigaaet foreløbig og at parti styret da har udarbejdet en mere tilfredsstillende form.

Oscar Pedersen sluttede sig hertil.

Andr. Nilssen anbefalede ogsaa udsettelsesforslaget, ligeledes D. Andersen, der bad at man ved omarbejdelsen ogsaa tog hensyn til henstillingen fra ungdomslagene.

M. Ormestad foreslog valgt et reaktionsudvalg.

Som medlemmer af dette valgtes fru D ynæs, Sethil og Arnesen.

Som § 3 punkt 1 (kontingenten) foreslog parti styret:

“Til fremme af partiets formaal erlægges hver tilsluttet organisation i kontingent 5 øre for kvindelige og 10 øre for mandlige medlemmer pr. kvartal.

For foreningerne i Kristiania er kontingenten 10 øre for kvinder og 15 øre for mænd pr. kvartal.”

D. Pedersen foreslog som punkt 1: “De mandlige foreninger i Kristiania betaler desuden 5 øre kvartalet til det stedblige mandtalskontor.”

Simon sen: Kontingentspørgsmaalet er af største vigtighed, og derfor bør det behandles med varsomhed; hvis det var muligt at administrere med en noget lavere kontingent, burde man forsøge det. Han foreslog: “De fremsatte forslag til forhøielse af kontingenten udsættes til næste landsmøde, og den nuværende kontingent bibeholdes.”

Glein kunde ikke være med paa kontingentforhøielse. Det vilde hæmme parti afdelingernes virksomhed udover landet. Vi vil miste medlemmer. Anbefalte den nuværende kontingent bibeholdt indtil amtsorganisationerne har naaet en høiere udvikling. —

N. Magnus sen (Bergen): At kontingenten forhøies lidt i de enkelte foreninger kan være paatræbet, men kontingenten til hovedorganisationen bør ikke forhøies nu. Forhøielsen vil antagelig ha tilfølgelge, at samorganisationerne og dermed partiet vil svækkes. Den lovebe erstatning i form af agitation er vanskelig at bygge paa. Foreslog: “De stedblige repræsentant skaber og sekretærer bemyndiges til at opkræve kontingenten for vedkommende afdelings foreninger og deraf udrede de med parti afdelingernes administration og agitation forbundne udgifter. Beretning og regnskab indsendes til parti styret 4 gange aarlig.”

M. Ormestad: Hvor liden forhøielse man foreslaar, faar man den samme debat op igjen. For 2 aar siden foresloges

15 og 10 istedenfor nu 10 og 5. Den nuværende kontingent er jo næsten ingenting. Der indløber til parti styret masser af anmodninger om hjælp i agitationen, men hvor skal pengene komme fra. Der kræves ogsaa støtte for parti bladene udover landet. De penge, som indbetales til partikassen, anvendes til bedste for det hele land, ikke bare for Kristiania, som mange synes at tro. Ingen forening har meldt sig ud paa grund af de 10 øre, som for en tid siden vedtoges til mandials kontoret. Ved at gaa med paa det foreliggende forslag, vil der bli ialfald tilnærmelsesvis tilstrækkelige midler til at imødekomme kravene, og der vil bli bedre plan i dette forhold. 60 øre aaret bør enhver ha raad til at ofre for varetagelsen af sine politiske interesser.

Hr. S. Knudsen: Kristiania har hidtil for en væsentlig del tilveiebragt partikassens indtægter. Dette er ikke i længden et holdbart grundlag. Men spranget bør ikke tas for stort. Mente at hele partiets omformning i henhold til forudsætningen i det foreliggende lovforslag, stod og faldt med kontingenten; men er dette tilfælde, saa faar vi alle, ogsaa landrepræsentanterne, ta et tag for at saa kontingenten op. Vilde anbefale en ensartet kontingent af 24 øre aaret for alle medlemmer.

Braa turde ikke være med paa en saa stor forhøielse af kontingenten med en gang. Ogsaa amtsforeningerne maa ha roget til administration. Foreslog som punkt 1 i § 3: "Til fremme af partiets formaal erlægges hver tilsluttet organisation i kontingent 6 øre for hvert medlem pr. kvartal."

Karlsgren foreslog andet passus i § 3 punkt 1 strøget.

Bratvold (Gidsvold): Skulde vi ikke kunne være saa begejstret, at vi ofrer 10 øre kvartalet til den sag, vi sætter høiest af alle. Anbefalede varmt det foreliggende forslag.

Lindahl (Drammen): Vi maa ta

hensyn til den usle arbejdsfortjeneste for saavel by- som landarbejdere. Og der er mange krav, som stilles til organiserede arbejdere. Sluttede sig til Simon Jensens forslag.

K. Karljen, (Kr.a), advarede mod kontingenten; vi maa ha penge i kassen, men tør ikke. De liberale arbejderes organisation havde sorgelige erfaringer for virksomhederne af kontingentforhøielse.

M. Nilssen: Det er aldeles umulig at partiet kan gaa fremover, naar vi ikke engang kan yde reise penge til folk, som skal holde foredrag. Kanste de folk, som sidder hjemme og som vi tror er saa rødder, er mere modige og mere interesserte end vi anser dem for. At foreninger meldte sig ud af de liberale arbejderes organisation, er ikke saa underlig; det har ikke været synderlig værd at staa i den organisation. Amtspartiet i Akershus har her angit den rigtige retning, og ingen kan si at den organisation har gaat tilbage.

Eilert Hansen og D. Jensen anbefalte parti styrets forslag.

Magnussen: De foreninger, som dette forslag vil ramme, har allerede nu spændt kontingent. Parti styret kan saa al ligevel ikke besørge tilstrækkelig agitation over hele landet.

Johansen oplyste, at i Fredriksstad havde man allerede indrettet sig med den i de nye love forudsatte kontingent sats. —

H. Pedersen havde ikke set nogen uheldige virkninger af kontingentforhøielsen.

Lein var imod forhøielsen. Vi har ikke raad til at miste nogen forening, og det vil bli følgen.

M. Andersen anbefalte høieste kontingent. Det er altid en kjendsgjerning, at de organisationer, som har størst kontingent, udretter mest.

Karlsgren talte mod den foreslaaede forhøielse; ligesaa Erikson fra Sande, som i samme aandedræt indtrængende

pegte paa, at man fik sende agitatorer ogsaa til Jarlsberg.

EGGEN henholdt sig til Karlgren og Magnussen.

Fru Lynæs: Arbejdet kræver midler, og dem maa vi bevilge, des mere partiet vokser. Den største del af agitationen faldt paa landdistrikterne; men vi faa, at det overveiende netop var landets repræsentanter, som holdt paa den nuværende ordning. Støttet Braas forslag. Sik man bare gjort det forstaaeligt for enhver, hvor nødvendig en forhoielse er, vilde ingen forening sætte sig imod.

Efter endnu et par udtalelser var ved 7-tiden talernes række afsluttet. Dirigenten gav en oversigt over de 5 forslag, som forelaa.

Der stemtes først over udfættelsesfor-
B. Moe-Johansen, Aalefjord, 115.
vitet. —

Ligejaa Magnussens forslag.

Derpaa vedtoges ved navneopraab det tykte forslag med 105 mod 76 st.

Onsdag form. 25. mai.

Dirigent Ormeftad.

Protokollen vedtoges, efter at det var bemærket, at navneopraabet skulde tilføies.

Paragraf 3, punkt 2, vedtoges efter en længere debat om ordet "eventuelt", mod 5 stemmer. Punkt 3 og 4 vedtoges enstemmig.

Sverre Jversen foreslog til punkt 5 tilføiet: "Efter restancens indbetaling erholdes paany rettighederne." — Punktet med hr. Jversens tillæg vedtoges. Punkt 6, 7 og 8 vedtoges uden debat enstemmig.

Til paragraf 4 om landsmødet foreslog Chr. S. Knudsen, at dette skulde afholdes hvert valgaar ogsaa ved kommunevalgene. Efter Knudsens forslag vilde punkt 1, paragraf 4, lyde:

1. Landsmødet, der i alle partiets anliggender er den høieste myndighed, afholdes ordinært i de aar, hvor stortings- og kommunevalgene foregaar osv.

Sverre Jversen foreslog, at landsmødet skulde afholdes hvert valgaar.

Magnus Nilsen og Chr. Hornsrud redegjorde for den trykte indstilling, som fuldt udtrykte, hvad alle egentlig mente.

Advokat Hazeland ansaa Kommunevalgene for ligesaa vigtige som stortingsvalgene; men landsmødet kunde ikke vedta kommuneprogrammene i sine detaljer, og da var det unødvendigt at sætte et saa stort og kostbart apparat som landsmødet i verk for at bestemme dem. Unbefalte indstillingen, som derpaa vedtoges med stor majoritet. Punkt 2 vedtoges enstemmig.

Ved punkt 3 foreslog Simonson, at samorganisationerne skulde ha repræsentationsretten. Punkt 3 vilde efter hans forslag lyde:

Paa steder, hvor der er oprettet samorganisationer (by- eller amtsorganisation) vælger disse i fællesskab sine repræsentanter. Der, hvor de lokale forhold gjør denne ordning tungvindt, har det stedlige partiens ret til at bestemme, at valget sker foreningsvis inden de tilsluttede engere foreninger.

A. Buen støttede Simonsons forslag. Det vilde skabe stærkere samhold mellem lokalorganisationerne.

Dr. Eriksen: Unbefalte indstillingen. Det vilde ofte, især i de nordlige landsdele, være umulig at faa samorganisationen sammen der, naar folk var paa fiske.

Jakobsen: Synes punkt 2 og 3 strider imod hinanden.

A. Buen fremholdt yderligere fordelene ved at vedta hr. Simonsons forslag. —

Indstillingen vedtoges med stor majoritet. Punkt 4 og 5 vedtoges enstemmig uden debat. Ved punkt 6 foreslog Gottaas følgende tillæg: "Reiseudgifter for disse betales af partikassen."

Punktet med tillæg vedtoges enstemmig. —

Til punkt 7 foreslog Johnsen, at passagen "Forslag, der ikke opnaar flertal i partiforeningen, kan ogsaa indsendes", stryges. En række talere havde ordet til svar for minoritetens ret som hovedet af partistyreets indstilling.

Punkt 7 vedtoges som af partistyret foreslaaet.

Bed paragraf 5, punkt 2, foresaa en række forslag, nemlig: Indstillingen gaaende ud paa, at landsstyret bestaar af 25 medlemmer, deraf 11 i Kristiania, — R. Arnesens forslag om henholdsvis 16 og 9, — Johansens forslag saalydende: De i Kristiania værende medlemmer af styret er formand, næstformand, sekretær, hovedorganets redaktør samt 3 repræsentanter, — Nygaard's tillæg, at der efter ordene landsorganisationens sekretariat sættes: Hvilke sidste maa være tilsluttet sagorganisationen, — Gleins forslag om 8 medlemmer i Kristiania af landsstyret (af ialt 25), — derpaa Sverre Iversens forslag om, at partibladenes redaktører var selvstændige til landsstyret, — og til slutning Oskar Pedersens forslag saalydende: Formand, næstformand, sekretær og redaktør vælges ved særskilt valg og med absolut flertal. Dette næste skulde træde i stedet for indst. sidste afsnit, som lød: "Formanden vælges ved særskilt valg med absolut flertal; næstformanden vælges af styret."

Resultatet blev, at punktet vedtoges efter indstillingen med O. Pedersens tillæg.

Punkterne 3, 4, 5 og 6 bifaldtes entstemmig.

Under behandlingen af punkt 7 tilleedes følgende tre forslag: Af Chr. S. Knudsen: "De, der rejser i partiets tjeneste, er berettiget til at erholde fri rejse samt i diætgodtgørelse og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste 9 kr. pr. dag." Karlgren foreslog: "De, som rejser i partiets tjeneste, er berettiget til at erholde fri rejse med 2. classes dampskib, 3. classes jernbane eller almindelig skyds-godtgø-

relse, der dampskib eller jernbane ikke kan benyttes, samt i diætgodtgørelse 4 kr. pr. dag og erstatning for mulig tabt arbejdsfortjeneste." Istre foreslog: "Indstillingen vedtages mod at diætgodtgørelsen sættes til 4 kr." Det trykte forslag foreslog 6 kr. i godtgørelse.

Karlgræn redegjorde for sit forslag, som dr. Eriksen karakteriserede som maaligt og fraaraadet. Det vilde ha til følge, at mange maatte yde tilsted af sin egen pung. I samme retning talte D. Jensen.

Sverre Iversen: Skulde Karlgræns forslag sættes som norm, maatte man ialfald ta tilbørligt hensyn til længere rejser.

Mekaniker Karlisen ansaa det for en umulighed at vedta Karlgræns forslag.

Kalvaa replicerte til forskjellige talere. Skulde det anses for slid at rejse paa dampskibes 2. klasse, saa var det mange, som slider. Vi faar slide endnu en måned, før vi kommer til at rejse paa 1. klasse. Vi er ikke noget pengeparti. Henslillet til Karlgræn om at foreta forskjellige ændringer i sit forslag.

Glein fandt det overflødigt det meste af, hvad her var sagt. Unbefalte en mest mulig anstændig diæt.

Dr. Mejslad pegte paa, at det gjerne var lidet hensigtsvarende at tilmaale en knap diæt. S. Meyer talte ud fra samme erfaring. Vi maatte ikke prute, hvis vi vilde udføre godt arbejde.

Eriksen: Det vilde gi udseende af en lidet intelligent og forstaaelsesfuld opfatning, om den skulde trænge igjennem, som her er kommet til orde. At holde et virkningsfuldt foredrag, er noget helt andet end at lire af en melodi.

Jorg. Berge imødegik Kalvaa. De, vi vilde række til, var vore modstandere. Og da kunde det være nyttigt, om vi fremtraadte paa en præsentabel maade. Det var ikke bare blandt 3. classes passagerer, vi skulde agitere; for de var proletarer, hvadenten de stod tilsluttet partiet eller ikke. —

Karlgren: Vi maatte først behjæmpe aristokratiet inden vort eget parti. Det vilde vi staa os paa. Det gjaldt at vise forsigtighed.

Joh. Svendsen: Vi, som hjempebede for at udjevne standsforskjellen, maatte ikke gi det udseende af udover landet, at vi var flotte.

H. Pedersen: Vore talere burde ha det fulde udbytte af sit arbejde. Men blodsigere betaffer vi os for. Vilde stemme for indstillingen.

Jstre fandt det ønskeligt, om den misnoie, som her var kommet til orde, vilde vinde gehor.

Der forelaa 4 forslag, som kl. 12.30 optoges til votering. Rindjens forslag vedtoges.

Afsnittet om centralskyret bifaldtes enstemmig.

Bogtrykker Rnudsen foreslog følgende redaktion af første punkt i § 7: "For partiets sekretær gjælder 3 maaneders gjensidig opsigelse; han." osv.

Dette forslag vedtoges med 85 mod 76 st.

Til § 5: "Sekretæren har det hele ansvar for hovedkontorets forsvarelige funktion" — foreslog Ræjs følgende tilføielse: "Samt har han at stille betryggende garanti for de pengemidler, han forvalter." Efter følgende af dirigenten, Ormestad, foreslaaede redaktionsændring: "samt har han at stille saadan garanti, som centralskyret forlanger" — vedtoges dette tillægsfor-slag.

Sansen, Vikersund, foreslog strøget bestemmelsen om, at revisorerne og vara-mændene for disse skulde bo i Kristiania.

Gotaas fandt indstillingen tilstrækkelig betryggende.

Jakobsen fandt debatten utidig. Indstillingen vedtoges mod et par stemmer.

Bed "almindelige bestemmelser" vedtoges en tillægsbestemmelse af Magnus-sen om, at ingen kan vælges til noget

tillidskørv i partiet, som ikke er medlem af nogen saglig eller politisk organisation.

Til slutning forelaa § 2 om, at aviser, som vil være partiets organer, maa antages som saadanne af landsmødet.

Joh. Svendsen foreslog principielt bestemmelsen strøget, subsidiært følgende redaktion:

"Aviser som vil økonomisk støttes, maa antages af landsmødet."

Eriksen fandt paragrafen tvilsom. At landsmødet skulde kunne ha sanktionsmyndighed i dette spørgsmaal, mens bladene paa samme tid ikke var indrømmet økonomiske rettigheder fandt tal. at være et mindre smageligt arrangement.

Buntervold støttede styrets forslag. Vi maatte ha en organisation, ikke anarki.

Bogtrykker Rnudsen havde heller intet imod bestemmelsen, men den maatte ikke ha tilbagevirkende kraft.

Eriksen pegte paa, at ingen af de to andre politiske partier havde etableret et pavedømme som det, der her forsøgtes indført.

D. Andersen anbefalte, at det blev landsstyret, som fik sanktionsmyndigheden, og der var for langt tidsrum mellem landsmøderne.

A. Buen erklærede at ville stemme for det trykte forslag. Det vilde sætte en bom for oprettelse af privatforetagender af den art, og det vilde være sundt.

Scheffeløe imødegik dr. Eriksen. Vi er daglig vidne til, hvordan venstres aviser driver indbyrdes hævl om, hvilken politisk farve de bærer.

Redaktør Rringen fandt den foreslaaede bestemmelse at være praktisk og nødvendig. Den vilde ikke hindre oprettelsen af partiblade paa steder, hvor disse var paatrævet.

Dirigenten gjorde opmærksom paa, at partistyret nu havde forandret "landsmødet" til "landestyret".

Efter at Svendsens principale forslag

var forkastet, vedtoges indstillingen med overveiende flertal.

Onsdag eftermiddag.

Dirigent Erik sen.

D. Tokerud overbragte landsmødet meddelelse om at stomager Chr. Tharum var afgaaet ved døden i Sandviken og udtalte nogle anerkjendende ord; forsamlingen paahørte mindetalen staaende.

Lovbehandlingen forfattes.

Den nedsatte redaktionskomite fremla sin indstilling saalydende: "§ 2 litra 5 faar den form, som foresindes i det trykte forslag. § 2 litra 6 tilføies følgende pasjus: Landsstyret kan dog i visse tilfælde som i § 2 punkt 2 nævnt om afvigende organisationsformer, gjøre fornøden forandring med hensyn til kontingenten og indbetalingen af samme."

Eilert Hansen foreslog som tillæg til punkt 5 i § 2: "Centrallstyret bør i den udstrækning som forholdene tillader det, danne det naturlige bindeled mellem de kommunale partiafdelinger og autoriteterne."

Før de kommunale arbejdere i Kristiania vil en saadan forandring være af stor betydning. Forslaget vil ikke øve noget pres paa centrallstyret, men vil ha en gavnlig indflydelse for disse arbejdere, der har kommuniststyret som arbejdsherre.

Everre Jversen: Komiteens indstilling er noget mangelfuld. Vi bør mest naturlig søge at faa én organisationsform, by- og amtsorganisationerne. Vilde stemme for at kvinde- og ungdomsforbundet indmeldes i partiet gennem samorganisationen, men med en lavere kontingent. De kommunale arbejdere hører hjemme i arbejdsmandsforbundet og bør henvises til dette.

D. Jensen: Vi kan ikke nu gjøre nogen forandring i den vedtagne kontingent; hvad redaktionskomiteens arbejde angaar, saa skulde det gaa ud paa at afhjælpe dobbeltbetalingen, men den sag kan jo ordnes ad administrativ vei.

Gelge Nilfen sluttede sig til Jversen hvad de kommunale arbejdere angaar.

Sethil: Komiteen mener, at det bør overlades til landsstyret i forbindelse med forretningsudvalget for arbejdsmandsforbundet at finde en ordning i overgangsperioden med kontingentspørsmålet for arbejdsmandsforbundet.

Eilert Hansen: Mit forslag tilfigter kun at lette administrationen, ikke at hælde de kommunale arbejdere borte fra arbejdsmandsforbundet. Naar en partiforening ikke er kommet saavidt, at den endnu er tilsluttet sit fagforbund, bør man alligevel ikke slaa haanden af den.

Braa fandt det underligt at de forbundsrepræsentanter, som igaar stemte for kontingentforhøielse, idag andrager om dispensation. Bustersud amtsarbejderforening har ligesaa stor ret til nedslag. Maatte stemme mod komiteens indstilling.

Everre Jversen præciserede: paany sit standpunkt. Forholdene angaaende arbejdsmandsforbundet er ikke analogt med kvindeforbundet og ungdomsforbundet.

Chr. H. Knudsen: Hansens forslag er overflødig. Kvindeforbundet har jo lavere kontingent. Ungdomsforbundet bør ikke stilles i en særstilling.

R. Arnesen: Paa forrige landsmøde blev det lovet at ungdomslagene skulde faa lavere kontingent, naar de kom som forbund. Og ungdomsforbundet har nu rettet sig efter denne forudsætning. Hvis landsmødet nu har en anden opfatning end ifjor, er dette en anden sag.

Punkt 5 vedtoges enst. Eilert Hansens tillægsforslag forkastedes mod 1 st. Punkt 6 vedtoges enst. Redaktionskomiteens tillægsforslag forkastedes med stort flertal.

Everre Jversen foreslog indflettet i § 4: "Den faglige landsorganisations sekretariat er ogsaa berettiget til at lade sig repræsentere paa partiets landsmøder."

Efter endel debat om den formelle adgang til at ta dette forslag under behandling, besluttedes at saa ikke skulde ske. Ever-

re Jørgensen bad da tilføjet forhandlingsprotokollen tilkjendegivelse af, at sekretariatet efter de gamle loves § 9 har ret til repræsentation paa partiets landsmøder. Ordføreren bad sekretarerne være opmærksom paa dette.

Forslaget til "Grundstatuter for Det norske arbeiderpartis by- og amszorganisationer" blev efter forslag af Braa ud-sat.

Statuter for „Social-Demokraten“

Angaaende § 2 i disse statuter opstod en skarp debat. Styrets forslag afveg fra den gjældende § væsentlig deri, at aktier i bladet kun skulde indehaves af partiforeninger og erklærede partifæller, samt, at "den til enhver tid tegnede og indbetalte aktiekapital kan efter beslutning af landsmødet nedskrives i forhold til aktiernes antagne værdi samt kunne indløses".

De gjældende love indeholdt ingen saadan bestemmelse.

Chr. S. Knudsen foreslog bibeholdt § 2 i de gamle love. Det var vanskeligt at haandhæve en bestemmelse som at aktier kun skulde indehaves af erklærede partifæller, naar man vidste, at en hel del aktier for tiden eies af mænd, der slet ikke kom ind under den kategori. Hvorledes vil man forholde sig med ham, som har aktier for over 50,000 kr.? Der skulde vel ikke ligge nogen tanke bag at gjøre forretning med denne mands penge? At nedskrive aktiekapitalen var ikke tjenligt. Det vilde ramme mange. Husk paa at Arbeider-samfundet har aktier for 13,000 kr., som det bevilgede mens bladet endnu ikke var i balance. Det saa ikke fint ud at reducere dette beløb. Bed at beholde aktiekapitalen i sin fulde størrelse paafores partiet ingen udgifter. Det er i ethvertfald partiet, som har bestemmelsen, om noget skal bevilges i udbytte eller ikke.

Ordstad: Vi har foreslaaet revision af disse bestemmelser, fordi forskjelle forhold forekom os underlige. Eier-

forholdet var ikke tilstrækkelig udtrykt i de gamle love, hvilket nu er rettet paa i § 1. I § 2 havde man vedtat forandringen for at saa bladets økonomiske del ind i et sikkert spor. Det var aldeles uholdbart at trækkes med en aktiekapital paa 76,000 kr.; det vilde soles som en klump om foden. Derfor var §'en blit formet sliig, at der skulde være adgang til afvikling, saa denne store aktiekapital ikke stod der til evig tid. Naar passiva overstiger aktiva i den grad som her har været tilfældet, pleiede man altid at nedskrive aktierne. Det er et anerkjendt forretningsprincip, som man derved besolger. Her kunde dette saa meget bedre gjøres, som aktiekapitalen bestod af tilskud, man ikke ventede udbytte af. Stillingen var ogsaa den, at om man nu vilde udbyde "Soc.-Dem." aktier til salg, vilde man ikke saa stort for dem. Og hvorfor skal man da trækkes med en død aktiekapital? I anledning bestemmelsen om at aktier kun kan indehaves af erklærede partifæller, kunde tal. oplyse, at for tiden var der ingen anden, som havde aktier, end partifæller og saa burde det være.

Aldv. Hazeland var enig med Knudsen. De nye lovbestemmelser om aktiekapitalens nedskrivning var absolut uholdbare. Landsmødet kan ikke ensidig reducere aktiebeløbet. Det kan ikke gjøres uden aftale med aktionærerne. Det var ikke rigtig først at reducere aktiebeløbet og saa gaa til at indløse det reducerede beløb. Man kan nedskrive aktierne til 10 øre stykket og saa indløse dem! Men en saadan fremgangsmaade er retslig ulovlig. Den er ikke smuk og blir ikke andet end papir.

D. Jensen erklærede, at ikkepartifæller ogsaa var aktieeiere.

Lindal (Drammen) fandt det urigtig, at man vilde nedskrive aktiekapitalen nu, da forretningen gik godt, istedetfor at det er noget der burde gjøres, naar det gaar tilbage med den.

S. Meyer var enig med Knudsen. Kristiania arbeider-samfund havde ventet at

beholde det uaffortede beløb af sine aktier.

Hørnsrud: At tale som Hazeland om at reducere aktierne til 10 øre, var at tale bort i natten. At nedskrive en aktiekapital var dog en velsærdsaffære. Realbanken i Kristiania havde gjort det. En betragtning som Hazelands at man nu vilde ekspropriere aktiekapitalen var grebet ud af luften. S'en indeholder intet derom. Der skaar tvertimod at aktierne skal indløses efter sin antagne værdi. Har aktierne ikke større værdi end 10 øre, saa har de ikke større værdi selv om der var indbetalt aldrig saa meget for dem. Hvad styret har villet er at bringe sandheden op i dagen, at bringe de virkelige værdier frem. Der var ikke tale om at reducere faktiske værdier. Fremgangsmaaden var ikke retsstridig. Den var i overensstemmende med almindelig praksis. Partiets interesser ivaretages med en § som denne, og den vil ikke reelt skade andres. At kun partifæller skal indehæve aktier vil ikke ramme nogen udenforstaaende. At aktier i et partiblad kun indehæves af meningsfæller er sædvane i andre blade ogsaa. Og det er rigtig. Et blad er ikke bare et pengeforetagende, det er ikke noget træsliberi at trække udbytte af. Aktieeierne saar finde sig i indskrænkning. Fremkommer overflud, maa ikke dette gaa til private folk udenfor vort parti. Det bør gaa tilbage til organisationen.

Ugelstad udtalte at de indkomne aktiebeløb var ikke git for at faa fordel af pengene. Som repræsentant fra Arbeidersamfundet trodde han med tryghed at kunne stemme for den nye §. Bladet ries af foreningerne og de vil faa det fulde udbytte, hvor meget aktiekapitalen end nedskrives. Hazeland maatte vide bedre end at dette var en papirbeslutning.

Hazeland: Hvem skalde bestemme den antagelige værdi? I anledning at de, der havde indbetalt aktier ikke ventet at faa noget igjen, bemærket tal. at det

var sædvane, at naar man laa penge i slike foretagender, som man trodde paa, men ikke gav udbytte, saa haabede man dog at faa det i fremtiden. At gaa frem som her foreslaaet var ikke gentlemansmæssig.

Hørnsrud bemærkede i anledning en udtalelse om at forslag om nedskrivning burde være kommet før, og ikke nu da det gaar godt, at tal. ikke havde havt anledning til at komme med det før. Desuden havde aktiekapitalen været meget mindre før end nu. Før har den været aldeles værdiløs, og hvorfor da værdisætte den? Nu har aktiekapitalen en værdi og da er tiden inde til ogsaa at nominere denne. Hazeland taler om det gentlemansmæssige. Jeg overlader til ham at debatere paa det grundlag. At forhandle om nedskrivning skaar frit for, om indstillingen vedtoges.

D. Tokerud fandt denne § at være et af de saa svage punkter i de nye lov. Tal. vilde ikke tvile om Hazelands interesse for partiet, og naar dertil toges i betragtning hans advokatskamen, saa kunde tal. ikke tro, at han sa noget der ikke var rigtig. Der maatte derfor ikke vedtages noget, som ikke taalte at testes. Aktier var ogsaa indbetalt under den forudsætning at de skulde beholde sin fulde værdi.

Hazeland: De nuværende statutter begrænser aktieeierens udbytte. Og det var nok. Tal. beklaget sig over Tokeruds hentydninger til hans interesse for partiet.

Fru Strøm udtalte, at det muligens kunde være vanskeligt som repræsentant fra Arbeidersamfundet at ta stilling til dette. Dog var det saa, at disse aktier havde figureret paa Arbeidersamfundets budget med større beløb end de virkelig havde været værdi for. At nedskrive dem vilde bare føre til at faa fuld ærlighed i papirerne ogsaa her.

Jacob Vidnes: Hazeland kom med en udtalelse som er karakteristisk for hans opfatning af institutioner, der har med penge at gjøre. Man sætter penge ind i

foretagender for at faa udbytte af dem i fremtiden, ja han. I dette tilfælde var det altsaa det samme som at man aabenbart har villet spekulere i socialdemokratiets velfort — noget som nok ogsaa havde været gjort. Men naar partistyret fremla et forslag til love, der skal afværge denne spekulation, da sier Hazeland at det ikke er gentlemansmæssigt!

Gjosteen talte for Knudsens forslag. Man havde forpligtelse lige overfor dem, der tidligere har støttet partiet.

Magnus Nilsen: Det som foreligger her er kun forslag om adgang til at nedskrive aktiekapitalen. Der staar intet om, at det nu skal gøres. En enkelt mand optræder som var han den personificerede dommerstand i landet. Der pleier dog som regel at herske uenighed mellem advokaterne ogsaa (munterhed), saa det var ikke jaa skraasikkert, at det altid var dem, som havde ret.

H. Meyer, Kristiania, hævdede, at Kristiania arbejderfamfund havde taget aktier i „Social-Demokraten“ for at støtte bladet; men man havde aldrig tænkt, at man skulde tabe disse penge. Taleren støttede Knudsen og Hazeland. Hvis vi ikke optræder gentlemanlike i forretningsfager, hvordan kan vi da forlange det af kapitalisterne, de andre? Denne lovparagraf vil ligefrem snyde (uro) — ja, jeg bruger det udtryk — snyde aktionærerne!

En stemme: Er det lovligt at sige slikt?

H. Meyer: Jo, jeg siger snyde!

Dirigenten: Ja, jeg vil bede herrerne om ikke at bruge saa sterke udtryk.

Hornsrud vilde lade dette med „bagtanker“ og „snyderi“ ligge. Her havde man kun villet ha fuld og sand værdis paa aktierne. Tal. trodde sig at være ligesaa ærlig i sin opfatning som enhver anden. Om advokaternes uforsvarlighed kunde der ikke være tale. De stod altid mod hverandre — og malede dokumenter i milevis og tondevis, og endda faar de ofte en dom, som ingen var fornøiet med (stor munterhed).

Efter henved to timers debat optoges sagen til votering.

Resultatet blev, at partistyrets foreslaede nye bestemmelser i § 2 forkaftedes med 96 stemmer. De gamle statuters § 2 blev efter forslag af bogtrykker Knudsen usforandret staaende.

Under § 4 foreslog Hazeland, at redaktøren skulde vælges af Landsstyret hvert aar; men forslaget toges tilbage, da det i partiets love allerede var vedtat, at han skal vælges af landsmødet.

M. Ormestad foreslog, at de nye love for partiet skulde træde ikraft fra dato med undtagelse af § 3 I og II (ang. kontingenten), der træder ikraft fra 1. juli 1905. Dette vedtoges.

Et forslag af Magnusen (Bergen), om at partiadefelingerne i Stavanger, Bergen og Trondhjem skulde fritages for kontingent til partiet, men selv disponere denne, blev tat tilbage, da Magnusen erklærte sig tilfreds med Hornsruds tilslægsforslag.

Sluttelig vedtoges et forslag fra Hornsrud, hvorefter styret har adgang til at nedsætte kontingenten for partiadefelinger, som paa anden maade betaler kontingent til partiet.

Dovenes titel besluttedes at lyde:

„Love for Det norske arbejderparti“.

Statutterne for „Soc.-D.“ besluttedes ogsaa at skulle træde ikraft straks. Dermed var behandlingen af lovene færdig.

Onsdag aften.

Dirigent: Grifsen.

Forinden man gif over til valgene fremsatte Sverre Iversen den af sekretariatet for den sagl. landsorganisation foreslaede udtalelser saalydende: „I henhold til det mellem partiet og arb. sagl. landsorganisation etablerede samarbeide indvælges i partistyret mindst 3 sagorganisationsmænd og pligter enhver af disse i henhold til lovene at modta valg som

partiets tilforordnede til sekretariatet, henholdsvis som repræsentanter og suppleant.

Dette vedtoges mod 1 ft.

Valgene.

Før valget af formand udtalte Hornsrud, at naar han ved sidste landsmøde var valgt til formand, saa var det nærmest tilfældigt. Der var ønske om skifte, og saa kaldt hvervet paa ham. Der var dengang udtalt tvil om tal.s saglige trofast og retsind, og det var alene efter indtrængende henstillinger underhaand, at tal. undlod at gjøre obstruktion overfor sit valg til ordfører for partiet. Tal. havde tilslut gaat ind paa at staa et aar, og han maatte nu henstille til forsamlingen at vælge en anden som bedre kunde fylde pladsen.

Juel (Kristiania) foreslog Hornsrud gjenvalgt som partiets formand. Tal. var sikker paa, at flertallet i forsamlingen var enig med ham i, at han havde fylt sin stilling særdeles tilfredsstillende.

H. Meyer var ifjor blandt dem, som fandt det uheldigt at bytte den daværende formand med den nuværende. Tal. var imidlertid blevet stuffet, og det var han glad for. Og naar „Social-Demokraten“ gjorde stillingen floket ved sin optræden, havde Hornsrud forstaaet at gribe ind og lede retningen, saa man var fjent med det. Han har vist sig at være den rette mand paa den rette plads.

Bratvold (Gidsvold) støttede valget af Hornsrud. Mod Meyers bemærkning om „Social-Demokraten“ var det nødvendigt at protestere — — —

Dirigenten: Den sag faar man anledning til at debattere ved valget af redaktør.

G. Lindahl: Den partifører vi

nu har, trænger ikke ros. Hans gjerning taler for ham. Men skulde den mand bli kastet, vilde jeg gaa hjem og heise mit flag paa halv stang og synge: „Herre, vi har handlet ilde“. (Munterhed og kraftigt bifald).

Tugen andre forslag fremkom og efter endel debat om, hvorvidt skriftlig afstemning skulde anvendes, blev der afgjort, at saa skulde ske. Resultatet var, at Chr. Hornsrud gjenvalgtes med 173 stemmer. Dernæst havde Chr. Knudsen 2 og dr. Eriksen 1 ft.

Til viceformand foreslog Frøland M. Drmestad gjenvalgt. Tugen andre forslag fremkom, og M. Drmestad valgtes med 149 ft. Dernæst havde Chr. Knudsen 3, H. Meyer 2, Jeppejen 1 og Sverre Jøerjen 1 ft.

Til sekretær (forretningsfører) foresloges kun Magnus Nilsen og denne gjenvalgtes med 155 ft. Dernæst havde student Puntervold 2 og fru Dynæs 1 stemme.

Redaktørvalget.

Dernæst forelaa valget paa redaktør. Karljen fra Kristiania foreslog Olav Kringsen gjenvalgt.

Dette forslag støttedes af fru D yn æ s, som imidlertid samtidig fremkom med en række anklagepunkter. „Social-Demokraten“ havde været holdningsløs. Havde ikke ordfører Hornsrud grebet ind med sine ledende artikler og klaret linjerne, vidste fru- en ikke, hvor man vilde havnet. Der- for burde redaktøren klardres. Hans arbejde var en skam for partiet. Fruen nævnte til slutning dr. Scharffenbergs artikler som prøve paa redaktionens holdningsløshed. Fru D yn æ s fortalte herunder, at bladet først havde tat afstand fra dr. Scharffenberg og saa fra sig selv igjen i en ring.

Jakobsen fandt den paapegte af-

fære uden enhver betydning, da artiklerne var strebet under navn.

Kleppestø kunde ikke anerkjende fru Dymæs' kritik, som mere end noget andet var holdningsløs. Først anbefalte hun redaktorens gjenvalg, og derpaa fremhævet hun i skarpe ord, at man har grund til at være utilfreds med redaktorens arbejde —.

Dr. Alfred Griksen støttede fru Dymæs. Her var god sammenhæng i hendes udtalelser. Lige som tal. stemte han paa D. Kringen, men det var, fordi man vidste, at der ikke var nogen bedre. Men spagt og vakkende har bladet været, og det har vist ringe agitatorisk evne. Redaktorens ubuelighed var klar i dagen. Bladet var tørt og kjedeligt, tarveligt og usikkert. Der til faldt redaktoren stortingsfraktionen i ryggen. Tal. vilde fremhæve det eksempel, som fru Dymæs havde nævnt, som særlig karakteristisk.

H. Meyer fandt det heldigt, at redaktoren fik vide, hvordan stemningen var, og sluttet sig til Griksen.

Kristensen: Det vilde være rart, om man i debatten om en sag som denne bære sa pene ord. Men sagen er den, at vi har ingen bedre redaktør end den nuværende, og bladet har ikke været bedre redigeret før. Griksen paatalte, at "Social-Demokraten" ikke havde behandlet socialismen saa udførlig som hoierebladene engang; men kunde vi ikke have grund til at vente noget af de socialdemokratiske tingmænd ogsaa?

Holek erklærede, at han var blit noget ophidset over Dr. Grisfens paastande og haabet, at alle socialdemokrater støttede Kringens valg. Fru Dymæs' udtalelser var ingen dom over redaktoren.

Chr. Hornsrud havde ikke tænkt at ta ordet i denne sag, fordi han gik ud fra, at fra hvilken side man end saa paa sagen maatte D. Kringens valg være en kyndende kjendsgjerning. Det havde ikke været for at gribe dirigerende ind, at tal. havde strebet sine artikler i "Soc.-Dem.", men

i et vaagent partistyre er man ikke metalbrikker, som falder sammen, endstjont man jo altid har oie for grundlinjerne. At angribe redaktoren for hans formentlige holdningsløshed og samtidig stemme paa ham var selv en holdningsløshed. Man kunde lave bladet selv!

Karlsen og Lindahl anbefalte D. Kringens gjenvalg og kunde ikke være med paa de fremkomne udtalelser.

Derpaa holdt Gjosteen et længere foredrag. Tal. regned sig det til ære, da Kringens valg gik igjennem ifjor. Vi havde jo ingen anden at ta. Han vilde ogsaa idag stemme paa den samme til redaktør, og naar han samtidig vilde tale lidt herom, var det, fordi det var af reel betydning at saa sagen debatteret her. Der fremsat sig følgende spørsmaal: Skal bladet udelukkende redigeres teoretisk, eller skal det føre praktisk politik? "Social-Demokraten" havde ikke været aktuel tidligere og var ved gud det heller ikke for nærværende. Arbejderne er nemlig endnu ikke naad saa langt frem, at de har affødt sine redaktører, sine politikere. La os bære ikke indbilde os, at det er vi, som leder den norske politik. Mens vi har snakket, regjerer de andre partier udenfor. Vor presse er ikke tilstrækkelig vaagen endda. Tal. forjæret imidlertid, at han skulde "tugte" og gjøre sit til at bringe det didhen.

Magnus Nilssen sluttet sig til Hornsrud. Det var aldeles umisligt at finde en redaktør, som tilfredsstillet alle krav. Ligeledes vilde det være utænkeligt, om ikke en forsamling paa opimod 200 mennesker kunde finde ud en eller flere fejl. Smid- lertid trodde tal., at skulde der bli alvor af Gjosteens tugt, turde det hælde, at der blev endda flere misfornøiede.

Ugelstad: Der er forskjellige meninger, hr. dirigent, om "Social-Demokraten" er aktuel eller ikke. En mand, som ikke var synderlig fornøiet over stiftet ifjor, Ludvig Meyer nemlig, siger saaledes nu, at bladet er godt redigeret og ihvertfald følger godt med. Det var tal. mening,

at specielt hvad polemikken angik fyldte den nuværende redaktør sin plads bedre end nogen anden. For at kunne holde maal for Gjosten maatte bladet bli endda 20 aar ældre. Alene Gjosten selv holdt maal for G. Skulde Kringen gaat frem paa nogen anden maade end sleet var det at befrygte, at han vilde faat endnu mere paapakning.

Gilert Hansen: De rivninger og politiske stridigheder, som gjorde sig gjældende, da D. Kringen kom til roret i "Social-Demokraten", skulde ikke just tjene som nogen opmuntring. Dette maatte man ta hensyn til. Griksen kriticerte bladet, og vi er heldige, som her kan udøve fri kritik. Men man kunde ikke paastaa andet, end at Kringen havde holdt de politiske linjer klare. I betragtning af de givne forhold burde man udvise megen forsigtighed i kritikken.

Griksen: Kringen maa være lidet tjent med et forsvar som det, at ingen er feilfri. Det var et slet argument. Han repliserte til Hornsrud om "Nordlys"; man kunde da ikke sammenligne dette med hovedorganet. Derimod var det paa sin plads at trække en parallel mellem "Soc.-Demokraten" og broderfolkernes hovedorganer. Tal. fandt sammenligningen uheldig for det norske partiblads. Der var pegt paa, at de socialdemokratiske tingmænd kunde ha ydet flere bidrag til bladet end sleet. Der havde været meget godt stof i de foredrag, de ved givne leiligheder havde holdt i tinget, men hvorledes havde redaktøren nyttiggjort sig disse foredrag? Dorst havde redaktionen været; den havde havt for lidet af den levende kraft. Men dette var feil, som kunde rettes paa. Det var derfor grund til at mene, at denne kunde kritik kunde føre til, at den nuværende redaktør for fremtiden tog sig mere sammen.

Man besluttet at sætte streg ved de indtegnede talere og at begrænse taletiden til 2 minutter.

Bratvold, Gidsvold, hævdet, at trods al kritik var "Social-Demokraten"

nu bedre end nogenjinde. Men hvem negter for, at der endnu var adskilligt tilbage at ønske? Hvad skulde saa den skarpe debat føre til? Tal. var overbevist om, at redaktør Kringen vilde bli gjenvalgt med overvældende flertal. For vi vil ikke ha en redaktør som Lasse Skindsefs.

Kristensen kunde underskrive den sidste talers ord og tvilte ikke paa, at D. K. vilde bli valgt gennem almindelig afklamation.

Kleppesto henholdt sig til M. Niessens udtalelser. Siden Kringens valg ifjor havde det været et kronaar for "Social-Demokraten".

Brda: Et godt norsk ord sier, at "lidt juling skal en tjerring ha, men for mye er for mye". Det, som her er fremkommet, specielt fra Griksen og Gjosten, mente taleren maatte sies at være "for mye". "Soc.-Dem." havde nemlig altid været aktuell. Vi ser, hvordan den stadig skaffer de borgerlige partier hovedbrud og gjør lysten varm for dem. Bort norske partiergan stod langt over det danske. Ingen burde forresten ha mindre grund til at kriticere end Griksen; for det var gennem "Soc.-Dem.", at han havde opnaaet sin popularitet. Det var et vanskeligt stykke at redigere avisen til alles tilfredshed, naar ingen vilde renoncere paa sine artikler og intetjigende smaating; da maatte vi selv renoncere, men saa har vi atter kritikken gaende.

Under stor opmerksomhed greb Kringen ordet. Han udtalte sig i det væsentligste saaledes: Naar jeg hører paa denne kritik maa I kunne skjønne, at jeg sidder ikke her for stillingens skyld. Naar jeg nu vil overveie, om jeg bør trække mig tilbage eller ikke, saa maa I vide, at jeg heller ikke ifjor søgte at bli redaktør paa grund af stillingen. For jeg naar idag som en fattigere mand end sidst. Fru Thynæs' kritik var standaløs og raa.

Ordstyreren fandt at maatte paatale dette udtryk.

Kringen: Hun karakteriseret mig

som en skam for partiet. Jeg fastholder mine ord.

Ordstyreren: Fru Dønæs talte ubelukkende om redaktørens virksomhed.

Fru Dønæs: Jeg forklaret, at det var som ordstyreren forklarte.

Efter denne bekræftelse af fru Dønæs udtalte Kringen, at han boiet sig for fruens rettelse. Han redegjorde derpaa for sammenhængen med Scharffenbergs artikler og fortsatte: Jeg indømmer naturligvis, at Gjosteen er en praktisk politiker af rang. Jeg skal ogsaa ta mig hans og Grifsens kritik til nytte. Imidlertid ser vi, at ogsaa paa de svenske og danske landsmøder staar der strid om bladledelsen; vort svenske broderorgan saa sig saaledes endda nedt til at indta en færdommelsesdom over sig selv. Grifsens blad var det fletteste redigerede og mindst aktuelle blad i Norge. Og alligevel er det en ganske anden jag som Grifsen at kunne redigere bladet frit uden at ta hensyn, fordi man eier bladet selv og ikke er ansvarlig overfor nogen. Da er det en værre stilling at sidde valgt paa et aar og skulle tilfredsstille alle mulige krav. Jeg agter, hvis jeg blir valgt, ikke at love andet end at ta afstand fra dr. Grifsen, fra Gjosteen og retfærdig la alle kræfter og retninger, som vil arbejde, komme til orde. Det skal ikke være et blad for nogen enkelt og gi udtryk for en enkelts opfatning. Der har staat meget i bladet, som jeg selv har været uenig i, og der vil bli mere. Men jeg haaber og tror, at arbeidernes intelligens forstaar det. Der kunde være meget at si om kritikken her; den har været meget forskjellig. Alt sammen viser imidlertid bare, at bladet er aktuelt og blir læst. Bl. a. taler man om holdningsløshed og om ordføreren regulerende artikler. Med al respekt for hr. Hornsrud mener jeg at besidde kjendskab til de teorier, han har behandlet. Men jeg skriver ikke altid om principerne og har derfor ikke som ordføreren stadig anledning til at dokumentere, at jeg er socialist. Det bedste vidnesbyrd herom skalde imidlertid

være, at jeg staar her og lar mig skjælde ud af en forsamling paa 200 mennesker. (Sterkt haandklap). Det er den norske arbeiderbevægelse, som endda ikke er stabil nok. Bladet maa være en afspæilning heraf. Hvert numer er et forsøg paa at udbrede og klargjøre vor tro. Vil dere ikke vælge mig paa de principer, kan de gjøre med mig, hvad de vil. (Bifald).

Laurits Jakobsen takket Kringen for hans arbejde.

Buen: Debatten har været lærerig for andre end den, som den har rammet.

Kalva a havde i det store og hele været fornøiet med bladet det sidste aar.

Hornsrud fandt den fremkomne kritik underlig; det ene punkt staar det andet ihjel. Pressens adgang til kritik bør ikke beklippes. Den agitatoriske evne er en smagsag. Desuden, skal man være retfærdig, maa man ta hensyn til budgetterne.

Johs. Hansen vilde som ifjor stemme paa Kringen. Bladet er gaat frem med stormskridt.

M. Ormestad havde ligeledes været tilfreds med "Social-Demokraten". Den har ikke været redigeret plebeieragtigt.

Derpaa foregik redaktørvalget, med det resultat, at Kringen gjenvalgtes med 155 stemmer. Dernæst havde Buen 2 og Jeppejen 1 stemme.

Senere forlangte Braa ordet for at faa afløst "de fortvilede og kjedsommelige foreningsreferater". De odelægger bladet. Det er altfor tungt og dødt stof. Josefine Pedersen foretrak heller, at —geirs "Børnetidende" gif ud.

Under debatten om de øvrige medlemmer af centralstyret fremsatte Sverre Iversen forslag om at de, som jaar de fleste stemmer efter de valgte, blir suppleanter. Dette vedtoges.

Som medlemmer af centralstyret valgtes:

Fru Margaretha Strøm, 124.

Gunnar Sethil, 117.

H. Østerholt, 114.

Dr. Oscar Nilsen, 90.
Oscar Pedersen, 65.

Suppleanter blev:

Lindahl 59, J. Sletten 51, A. Torp
43, Herman Olsen 37 og fru Adolfsen 22 ft.

De øvrige medlemmer af landsstyret
blev:

J. Kartgren, S. Bergenshus, 128 ft.
J. Gjøsteen, Stabanger, 126.
Andr. Nilsen, Drammen, 119.
Dr. Griksen, Karlsø, 115.
P. Moe-Johansen, Aalesund, 115.
J. Svendsen, Forsgrund, 105.
Braa, Buiserud, 96.
A. Buen, Trondhjem, 95.
A. Magnusen, Bergen, 89.
M. Sundby, Afershus, 84.
Anton Andersen, Sarpsb., 78.
Guldal, S. Trondhjem, 73.
J. Rasmussen, Narvik, 62.
Sehei, Trondhjem, 58.

Suppleanter:

D. Holck, Afershus, 58 ft., A. Kalvaa,
Trondhjem, 57, Jørgen Olsen, Hamar, 56,
Petter Nilsen, Lillehammer, 54 og strødbær
M. Nilsen, Tr. stad, 50 ft.

Som revisorer valgtes P. A. Pet-
tersen og Regnell, Kristiania. Suppleanter
Kristen Tørris og Sverre Iversen.

Til repræsentant i styret for Arbej-
dernes aktietrykkeri gjenvalgtes Lyder Strøm.

Til medlem af det internationale
sekretariat valgtes redaktør Kringen og
dr. Griksen.

Torsdag formiddag.

Dirigent Ormestad.

Efterat et forslag om at behandle dags-
ordenens punkt 8 a, "kommunevalgene",
først var forkastet, gik man over til

budgetbehandlingen.

Fru Margareta Strøm foreslog un-
der partibudgettet særskilt opført 300 kro-
ner til disposition for kvindesforbundet til
agitation.

M. Nilsen var imod paa forhaand
at binde sig med hensyn til bestemt anvend-
else af de i agitationssøiemed bevilgede
midler.

Fru Dynæs motiverede forslaget.
Naar de mandlige agitatorer rejser, gjæl-
der agitationen væsentlig mænd. Der maa
lægges stor vægt paa ogsaa at gaa kvin-
derne med.

Fru Strøm: Kvindesforbundet har
brug for de 300 kroner i valgagitationen
til høsten.

Fru Pedersen vilde spørge, om
partistyret i tilfælde forslaget blev ned-
stemt, vilde igangsætte en mere speciel agi-
tation blandt kvinderne.

M. Nilsen: Der er dog ogsaa tid-
ligere igangsat agitation blandt kvinderne.
Indstillingen vedtoges.

"Social-Demokraten"s budget.
Indtægtsbudgettet vedtoges med
80,500 kroner.

Ugelstad foreslog 1000 kroner til
sagligt medarbejderskab i bladet.

M. Ormestad fraraaded fremfø-
telse af nye forslag vedkommende det opsatte
budget.

Joh. Johansen: De 14,000 kroner
til redaktionen skal jo anvendes paa bedste
maade, og da opnaar man det samme selv
uden Ugelstads forslag.

Ugelstad tog sit forslag tilbage.

Budgettet vedtoges efter indstillingen
ensstemmig.

Ugeudgave af

"Social-Demokraten".

Spørsmålet var valet af Eidsvolds
arbejderparti. Partistyret gik over til fol-
gende af Bratvold fremførte forslag:

"Landsmødet henstiller til centralsty-
ret at ta under overveielse udgivelsen af en
ugeudgave af "Social-Demokraten" og
fremlægge resultatet paa næste landsmøde.

Bratvold (Eidsvold): Spørsmå-
let var valet nærmest for at faa et billigt
og godt blad, der kunde opta konkurrencen
med de daarligere hyggeblade.

Buntervold fremfattede paa vegne af Preijs følgende forslag:

“Centralfstyret tar under overveielse, hvorvidt der burde staares et tillægsblad til “Social-Demokraten”, særlig viet jordbrugerne, landarbejdernes og fiskernes interesser.” —

De to forslag vedtoges.

Oprettelse af nye partiblade.

Simonson, Drammen: Er det noget sted et partiblade er paafrævet saa er det h. r. De borgerlige partier har meget udbredte organer, der har fundet indgang i næsten hvert hus. Disse blade søger paa alle maader at forvrænge vor politik, haaner os lige i ansigtet, uden at vi magter at svare. Refererede eksempler herpaa.

Lundgren: Jeg kan ikke være med paa oprettelse af nye partiblade for “Social-Demokraten”s skyld. Skulde et saadant foretagende føre til at denne ikke kunde bære sig, hvilket kunde bestryktes, hvis lokale blade hist og her oprettes, saa vilde dette være til skade for partiet.

Braa: Det har været et længe næret krav i disse distrikter at faa sit eget organ. “Social-Demokraten” kunde som landsorgan ikke tilfredsstille de enkelte distriktsbehov. Man havde i Buskerud udjat spørgsmaalet i forventning af “Social-Demokraten”s balance, hvilket nu var indtraadt. Selv om den mistet nogle abonnenter med det samme saa vilde et slikt blad føre til dens velst senere. Meningen var ikke den at trænge hverken partiets eller “Social-Demokraten”s økonomiske støtte, da foretagendet var beregnet paa at skulle bære sig. Det vilde bli en stor skuffelse i distrikterne her om landsmødet vilde negte det nye organs oprettelse.

Marsken, Hamar: Naar de nødvendige midler staffles tilveie af de frædige organisationer burde man ikke afflaa dette andragende.

Simonson foreslog: “Landsmødet udtaler sin tilslutning til, at der oprettes

et eget partiorgan for Drammen og Buskerud under forudsætning af, at de nødvendige midler staffles.”

Hornsrud: Styret har behandlet denne sag og er kommet til det resultat, at dette andragende ikke bør negtes, da man havde underretning om, at kravet var begrundet, og der kunde være udjigt til, at bladet kunde bære sig, alt under forudsætning af, at det bestemte aktieløb blev tegnet og indbetalt.

Jakobsen, Drammen: Det vil i høi grad sinke vort arbejde om landsmødet afflaar andragendet.

Gunstein Andersson: Der er større fare ved at negte, at man faar bladet, end om man faar det. En negtelse vil virke aldeles lammende for vort arbejde. Na havde det været heldigere at staa paa egne ben.

Dirigenten, Ormestad udtalte, at det var nedslaaende at høre udtalelse om, at hvis landsmødet ikke gif med paa dette foretagende, da vilde man melde sig ud af organisationen. Slige udtalelser er mindre heldige, ikke loyale og virker nedslaaende.

Chr. Knudsen trodde ikke “Social-Demokraten” vilde lide om bladet oprettedes, vilde anbefale andragendet.

Lærer Orning troede ikke, at “Socialdemokraten” vilde lide nævneværdigt tab, om bladet fik en aflægger i Drammen og Buskerud. Det gjaldt ikke mindst at faa et blad med meget lokalt stof. Den aandelige føde vi faar af “Busk. Blad” kan vi ikke leve af her i distriktet, vi maa ha vort organ.

Bratvold, Gundersen og Ugelstad støttet ligeledes Simonsons forslag, der blev vedtat mod endel stemmer.

Blad i Larvik og Borsgrund.

D. Andersen fremholdt kravet paa eget partiorgan for Larvik og omegn. Man havde for andraget om landspartiets støtte hertil, men havde nu tat sit andragende

tilbage, og var bestemt paa nu at starte det for egne midler. Aktietegning var alt begyndt. Tal. foreslog derfor: "Landsmodet udtaler sin tilslutning til oprettelsen af et partiorgan i Larvik, men ikke for den nødvendige aktiekapital er tilvejebragt. Aktiekapitalen sættes til 3000 kr."

Magnus Nilsen: Partistyret havde anbefalet eget organ for Drammen og Buskerud, men votet ikke at gjøre det for Larviks vedkommende. Det var for risikabelt at begynde 2 blade med engang. Der var stor forskjel paa disse steder; i Buskerud havde man allerede en gammel bevægelse mens Larvik var henvist til foreløbig at bære bladet alene. Et bladforetagende kunde komme til at knække den unge bevægelse dernede. Jeg vil derfor foreslaa: "Landsmodet kan ikke anbefale oprettelse af eget organ i Larvik for tiden."

D. Andersen tilføjet sit forslag efter ordet "Larvik" "efter landsstyrets nærmere bestemmelse."

Evdnsen fremholdt nødvendigheden af et blad for Borsgrunds vedkommende og foreslog: Borsgrunds arbeiderparti tillades usforandret at fortsætte de forberedende arbeider for oprettelsen af et blad for Bratsberg amt.

Kalvaa: Naar der er tale om oprettelse af saa mange blade, bør man fatte bestemmelse om at centralstyret godkjenner redaktorerne.

Dirigenten trodde en saadan bestemmelse ikke vilde være i følge lovens.

Tokerud: Der trænges at arbeide derborte, da vi har et stort brakland. Vilde stemme for Andersens ændrede forslag.

Chr. H. Knudsen og Randolph Arnesen sluttede sig hertil, mens Lundgren advarede mod vedtagelsen af forslaget af hensyn til "Social-Demokraten's" økonomi.

Oscar Pedersen foreslog: "Landsmodet henstiller til Larviks og Borsgrunds socialistiske organisationer at sam-

arbeide for dannelsen af et organ for byerne om Skensfjorden og Bratsberg amt, da landsmodet tror det ikke er heldigt med mere end et organ for disse distrikter."

Evdnsen advarede herimod, da den geografiske beliggenhed umuliggjor et saadant samarbeide. Det vilde ikke jore til noget.

Efter at Kalvaa paany hævdede nødvendigheden af at redaktorerne for de nye blade godkjendes og fremfatter forslag herom, og Magnus Nilsen havde rat sit forslag tilbage, optoges sagen til votering.

Pedersens forslag forkastedes, mens baade Andersens og Evdnsens forslag vedtoges mod nogle stemmer.

Kalvaas forslag forkastedes.

Telegrambureau for partiet.

S. Berg, Stavanger, vilde henlede opmærksomheden paa oprettelse af et telegrambureau for partiet. Meddelelserne man nu modtog om arbeiderbevægelsen var ofte meget misviejende. Tal. foreslog, at centralstyret skulde overveie sagen og fremlægge resultatet heraf paa kommende landsmøde.

Magnus Nilsen vilde ikke modsaette sig dette forslag.

Dr. Erikson udtalte sig i stærke ord mod det nuværende telegrambureau som han mente principmæssig lægger an paa at forfusse og forvanste begivenhederne. Det meddeler ting som at dromningen af Italien er i interessante omstændigheder, men om større arbeiderbegivenheder hores intet. Han vilde stærkt anbefale tanken.

D. Kringen: Et slikt foretagende vil koste mange penge, og saalænge redaktoren af "Soc.-Dem." lønnes daarligere end den daarligst lønede medarbeider i svensk "Soc.-Dem." burde der ikke være tale om dette, og udenfor "Soc.-Dem." kunde der vel ikke være tale om at oprette et slikt bureau.

Puntervold anbefalede Bergs forslag hvilket derefter vedtoges.

Anerkjendelse af partiblade.

M. Nilssen foreslog at foruden "Social-Demokraten", "Arbeidet", "Ny Tid", "Fremover", "1ste Mai", "Nybrot" og "Nordlys" skulde erkjendes som partiorganer.

Kringen: Da "Nordlys" vies af private og styres af enkelte mænd, kunde han ikke anerkjende dette som partiorgan. Man maatte iagta forsigtighed i et slikt spørgsmål.

Ehr. S. Knudsen erklærede sig enig heri.

Dr. Erikson: "Nordlys" er vistnok et aktieselskab, der blev stiftet for socialismen, blev en kjendsgjerning der nord, og et par aktiehavere er vistnok heller ikke socialister. Ved stiftelsen blev ikke bladets politiske retning bestemt. Men Tromsø amts arbeiderparti har anerkjendt bladet som sit organ, og vilde ikke landsmodet godkjende bladet, godkjendte det heller ikke amtspartiet, og stede ikke dette, var jo amtspartiet nødt til at melde sig ud af "Det norske arbeiderparti". Dog hvis det var sandhed, hvad der blev sagt igaar, at "Nordlys" var det fletteste redigerede blad i landet, saa burde det jo heller ikke godkjendes.

Magnus Nilssen tog paa styrets vegne forslaget tilbage, da denne afgjærelse skulde afgjøres af landsstyret.

Kommuneprogrammet.

Hørnsrud: Saa længe samfundet ikke i lovs form har anerkjendt individernes arbejdsret og arbejdspligt, saa har man ret til at leve paa og af andres arbejde i den udstrækning, man selv ønsker, uden anden begrænsning end den naturforholdene selv bestemmer. Og i kraft af vor lovgivning kan denne ubegrænsede udbytningsret — eller som jeg kalder roddyret — bruges mod arbejderne, indtil de staar der udfliede, nogle og syge uden spor af økonomisk holdpunkt udover hvad fattigkassen yder. Ved denne udbytningsret kan

arbejderen ribbes saa nogen som en fugl, men ved kommunen kan ialfald følgerne af denne udbytning i betydelig grad udjevnes. Vi kan derfor ikke tillægge kommunevalgene nok betydning, saafremt vi holder de socialøkonomiske interesser i forgrunden. Men saa har ikke altid været.

Høire og venstre har derimod søgt at holde de politiske stillelinjer oppe ved kommunevalgene, saaledes at spørgsmaalet egen udenrigsminister, egne konsulter formelig kunde antages at være oppe til afgjørelse i kommunestyret. Paa grund heraf har venstre saad ind i herreds- og bystyrene en hel del "demokrater", der er mere konservative end selv høirefolk. Men dette maa nu være et tilbagelagt stadium, nu maa vi saa demokratiets helligste interesser — den kommunale tanke — den kommunale solidaritet — i forgrunden.

Hvorfor har vi i det hele tat en saadan lokal mellemstation mellem familien og staten? Fordi behovet for en samling af de mange nærmestliggende fællesinteresser har dikteret denne ordning. Livet selv har forlangt den kommunale fællesorganisme. Det er ikke socialistiske opviglere, som har reist dette paafund. Men hvis vi ikke havde nogen kommunal organisation, saa vilde socialdemokratiet dieblifflig reise kravet. Kommunen er nemlig i sit inderste væsen kjød af vort kjød og aand af vor aand, saa vi med fuld ret kan betegne kommunen for den i svøb liggende socialisme. Gjennem kommunen har vi i fællesskab moralsk og tilbels juridisk ret til at disponere over de indtægter, som den enkelte familie ikke behøver for at leve. Med fællesrettens sterke haand kan de spekulative overflud disponeres i almenvælets interesser.

Kommunen er en demokratisk form for socialismen, og det skal bli det socialdemokratiske arbeiderparti forundt at gi denne form sit indhold udover, hvad allerede gjældende lov gir paalæg om.

De berettigede goder, de goder, vi som mennesker og borgere af et kultursamfund

har krav paa, men som vi paa grund af undermaalsløn eller udbytning blir suhd for, de goder skal vi ved vor kommune stemmeret skaffe os. Som den vellydte pengepung tjener rigmanden til de berettigede vnters opnaafse, saa skal ogsaa stemmesedlen tjene arbeiderne.

Denne anvisning paa stemmerettens brug vil kanske af sandhedsfordreieude blade og personer antagelig bli udsagt didhen, at socialdemokraterne vil holde champagnefester o. lign. paa kommunens befestning. Men nei! De gode herrer skal ha saa mange tak! Den slags kommunesocialisme overlader vi til de liberale og reaktionære magthavere. Vi derimod opstiller et program, dikteret af de økonomiske forhold, vi idag staar i, og i henhold her til er det, at styret har opstillet følgende minimumsprogram for kommunevalgene.

1. Fortsat udvikling af folkeskolen for opnaafelsen af maalet: en fælles skole for alle barn. (Alt undervisningsmateriel kostende udredes gennem bestatningen.)
2. Kommunens overtagelse af sygepleien. (Ansættelse af læger og jordemødre paa fast løn; kommunale sygehuse).
3. Kommunale barnehjem uden fattigvæsenets mellemkomst.
4. Human omsorg for trængende gamle og arbejdsudnyttede ved oprettelsen af kommunale pleiehjem.
5. Kommunale biblioteker og bad.
6. Det ordinære budget forhøies med et ester forholdene passende beløb, hvilket affættes til et fond, der anvendes til forebyggelse af arbejdsløshed og eventuelt øieblikkelig afhjælp af samme.

Taleren udviklet derpaa berettigelsen af hver enkelt af ovennævnte poster set fra et socialistisk og demokratisk synspunkt.

Men hen syn til sidste post udtalte tal.: Hvad det fremfor alt gjælder, det er at drive en kommunal-socialisme, i den udstrækning, at arbejdsløsheden kan undgaa-

es. Af alle skabanker, som det moderne samfund lider under, kan ingen jidestilles med dette, at det tvinger arbejdsvillige folk væk fra sit arbejde, værktøi og maskiner, fra hus og hjem, forarmer dem saaledes, at det er ti fold værre at være arbejdsløs i Kristiania end brandlidt i Kalesund. Dis. tilstande er uudholdelige for den lidende del af slekten, og udviklingen vil medføre en forandring heri enten ved den naturlige rolige vei, hvilket vi alle haaber, eller ved "keiserjunitet". Den kan ikke stanses. Vore myndigheder i stat og kommune lukker sine øine og stænger de offentlige kasser, saa man hverken forebygger eller tar folgern: af arbejdsløsheden, og dette er en forbrydelse meget større end de, som fører til Alkershus.

Chr. S. Knudsen havde intet at bemærke til partistyrets forslag. Men han vilde gerne ha et tillæg til sidste punkt gaaende ud paa, at kommunerne ogsaa skal gi tilskud til fagorganisationernes arbejdsledighedskasser. Endelig vilde tal. foreslaa som nyt punkt: kontraktvæsenets afstæffelse.

Drning, Efer: Det vilde være heldigt, om vedtagelsen af dette program kunde føre til, at arbeidet ved kommunevalgene blev ensartet for hele landet. Dog, at saa programposter op er en ting, værre er det at gennemføre dem. Der skal mange forarbejder til, og det vilde være vanskeligt i hver kommune at erholde kræfter hertil. Partistyret maatte derfor søge at udrede de forskjellige poster. Tal. foreslog som nyt tillæg: "Sterkere stat paa formuen med tilsvarende lettelser af indtægten." Han begrundet dette nærmere. Endvidere foreslog han, at "de foreslaaede reformer skal de gennemføres efterhvert som repræsentanterne i hver kommune bestemmer."

Sverre Iversen sluttet sig til Drning, men da reformerne kostet penge, maatte kommunerne stæffes indtægter og vilde for ogsaa at markere partiets principielle retning foreslaa som tillæg: "En succesiv overtagelse af lønrende bedrifter."

Chr. H. Knudsen foreslog som nyt punkt "Kontraktørvesenets afskaffelse."

E. Berg, Stavanger, støttede Knudsen. I Stavanger havde man fremført forslag for kommunestyret om 8 timers arbejdsdag; men forslaget faldt. Han foreslog som nyt led: "8 timers arbejdsdag for kommunens arbejdere."

Gunstein Andersson, Eker: Mødte her idag maa ta standpunkt til ædruelighedsarbejdet. Er der noget, som i den bogstaveligste forstand udbytter arbejdere, saa er det drikketrafikken. Kommunerne blyger ofte sine indtægter paa denne trafik, men denne indtægt blir jo en udgift for indvaanerne. Vi maa gi vort standpunkt hertil et udtryk og foreslog derfor som nyt led: "Ingen nye udsalgsteder for beruende drikke. Mest mulig indskrænkning og bestatning af de bestaaende rettigheder."

Eilert Hansen: Skatteyderne frygter nye skatter, og kan vi ikke skaffe nye indtægter, vil vi ikke saa tiltro til vort program og foreslog som nyt punkt:

"Kommunens overtagelse af produktive virksomheder."

Holck Bærum, foreslog, at styrets programforslag skulde lægges til grund ved oprettelse af de enkelte kommuners programmer, saaledes at partiet i hver enkelt kommune fik anledning til at indrette sig efter de lokale forhold.

D. Jensen fremhævede nødvendigheden af, at programmet ogsaa medtog sager, der skaffet kommunen indtægter, for reformer koster penge.

Zuel, Kristiania, foreslog: "8 timers arbejdsdag og garanteret mindsteløn for kommunens arbejdere."

Magnussen, Bergen, foreslog: "Kontraktørsystemets og affordarbedets afskaffelse."

Braa, Kalvaa og Johnsen advarede mod at vedta alle disse tillæg. Det vilde gjøre en effektiv agitation umulig at saa saa mange poster.

Magnus Nilssen vilde paa det indstændigste henstille ikke at vedta flere po-

ster end styret havde foreslaat. Det er upraktisk at kjøre op en hel masse poster ved et valg. Anderssons forslag kan realiseres i mindre kommuner maasse, men for os i Kristiania er dette praktisk umuligt. Henviste forøvrigt til vort principielle program i denne sag.

Schei, Anderssen, Sarpsborg, Fakobien, Engebretsen og E. Hansen støttede Anderssons forslag.

Hornsrud mindte om, at det var et minimumsforslag, vi skulde vedta, og pointerte nærmere punkt 6. Man maatte afsætte endel penge til hvert aar, saa man havde en disponibel kapital, naar man skulde gennemføre en reform, og ikke som nu laane og betale renter, som var det lumfeste udbytningsmiddel. Til Orning vilde han si, at det var bedre at ha en post med forpligtelse end 20 uden. For at undgaa alle disse nye poster foreslog han følgende indledning til programmet: "Under henvisning til vort principielle program opstilles som minimumsprogram for kommunevalgene 1904."

Sverre Jversen kunde som afholdsmand ikke stemme for Anderssons forslag; ønsket heller en kraftig resolution angaaende ædrueligheden.

Chr. H. Knudsen foreslog som tillæg til punkt 6: „samt tilskud til jagorganisationernes arbejdsledighedskasjer."

Ved voteringen blev det foreslaede program med Hornsruds indledning og Knudsens tillæg til punkt 6 vedtat.

Knudsens forslag om kontraktørsystemet vedtoges, mens Magnussens forfæstedes. Ornings om stærkere beskatning ligesaa. E. Bergs og Eilert Hansens forslag forkastedes, hvorefter Zuel tog sit tilbage. Gunstein Anderssons forslag vedtoges med 65 mod 42 stemmer. Orning tog sit forslag om kommunesfraktionens raadighed over programmet tilbage.

Kommuneprogrammet blev da som helhed saalydende:

Under henvisning til vort

principielle program opstilles som minimumsprogram:

1. Fortsat udvikling af folkeskolen for opnaelsen af maalet: en fælles skole for alle barn. (Alt undervisningsmateriel kostende udredes gennem bestatningen).
2. Kommunens overtagelse af sygepleien. (Ansættelse af læger og jordemødre paa fast løn; kommunale sygehuse).
3. Kommunale barnehjem uden fattigvæsenets mellemkomst.
4. Human omsorg for trængende gamle og arbeidsudygtige ved oprettelsen af kommunale pleiehjem.
5. Kommunale biblioteker og bad.
6. Det ordinære budget forhøies med et efter forholdene passende beløb, hvilket afsættes til et fond, der anvendes til forebyggelse af arbejdsløshed og eventuelt øieblikkelig aishjælp af samme, samt tilskud til fagorganisationernes arbeidsledighedsklasser.
7. Kontraktørvæsenets afløstelse.
8. Ingen nye udsalgssteder for berusende drikke; mest mulig indskrænkning og bestatning af de bestaaende.

Bed mødets slutning forespurgte Buen, om bestemmelsen om, at kun erklærede partifæller skal vælges, ogsaa skulde gjælde kommunevalgene. Der var nok dem, som vilde sjaa paa vore lister, men ikke var erklærede partifæller.

Dirigenten antog, at landsmødet ikke havde noget at gjøre med dette forhold.

Hørnsrud. Der er ikke nu tale om et allianceforhold, og det er aldeles unødvendigt, ja malplaceret at opta nogen debat herom paa dette tidspunkt.

Dirigenten appellerte til forsamlingen, om debat skulde føres om dette, hvilket forsamlingen da afløst.

Eftermiddagsmøde torsdag.

Dirigent dr. Grilfen.

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for kommunale tillidsmænd.

Kr. Ormestad motiverede herom følgende forslag:

Landsmødet beslutter:

1. Alle partiets kommunerepræsentanter blir godtgjort for tabt arbejdsfortjeneste.
2. De hertil nødvendige midler tilveiebringes ved udligning paa fæmle partimedlemmer inden valgkredsen (kommunen).

I kredse hvor der er flere partiforeninger foretas udligningen af den fælles ledelse.

Uddrag af disse regnskaber indsendes hvert aar til parti sekretæren.

Dirigenten oplyste, at partiforet havde formet en udtalelse i denne sag saaledes:

“Organisationerne ordner sig saa, at partiets kommunerepræsentanter erholder erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.”

Magnus Jensen, Bergen, optog dette forslag, da man ved at vedta dette ikke forpligter organisationerne, men erstatningen søgtes tilveiebragt ad frivillig vei.

Mork sluttet sig hertil.

Bed alternativ votering blev Magnusens forslag vedtat.

Midler til agitation.

Magnus Nilsen begrundede og fik vedtat enstemmig følgende beslutning:

“Landsmødet beslutter at henstille til partiforeningerne efter evne at indbetale til partikassen et saa stort beløb som muligt til agitation.”

Faglig medarbeider

i „Social-Demokraten“.

Den faglige landsorganisation havde foreslaat følgende udtalelse:

“Da arbejderklassens interesser og dens endelige frigjørelse fra kapitalens herredomme kun kan varetages og opnaes ved og gjennem en kraftig faglig og politisk organisation, bør det stærkest mulige samarbeide mellem den faglige og politiske arbejderorganisation etableres, og bør der fra begges side planlægges og virkes hen-

imod opnaaelsen af arbeiderorganisationens størst mulige enhed saavel i faglig som politisk henseende. Fra partiets side bør der derfor saavel inden den mundtlige agitation som gennem dets presse klargjøres betydningen og nødvendigheden af arbeidernes tilslutning til den faglige centralorganisation, og fra dennes side bør der kraftig virkes for fagforeningernes tilslutning til partiet og for partipressens udbredelse.

Til gennem pressen at virke herfor og til varetagelsen af fagorganisationens tarv og interesser henstiller landsmødet til det kommende partistyre snarest at ansætte en faglig medarbejder i "Social-Demokraten"s redaktion."

M. D r m e s t a d: Alle de andre medarbeidere i "Soc.-Dem." ansættes af partistyret, og da finder jeg liden mening i for landsmødet at gribe ind for en særskilt grens vedkommende. Forresten tviler jeg paa om man vilde opnaa noget ved en fast faglig medarbejder. I Sverige havde man forsøgt, og var ikke fornøiet med resultatet. Det var nemlig umulig at finde en mand, der kunde skrive om alle fag, det var kun det fag de selv var isydsfæst i, hvorom de kunde udtale noget autorativt, og det man kunde behøve var en "springgoss", der kunde fare rundt og opta de meddelelser vedkommende fagorganisations leder vilde lade komme for offentligheden. Det kunde ogsaa være farligt, at ha en sliq mand, da han i usjjonksomhed kunde meddele ting, som kunde stade organisationen. Den bedste ordning var den, at lederen i hvert fag meddelte, hvad han fandt heldigt. Det første led kan jeg til nød stemme for, men ikke det sidste.

Sverre J v e r s e n: Den faglige og politiske organisation virker til samme endemaal, og derfor maa de ogsaa arbeide sammen. Det synes som om disse to retninger holder paa at gli ud fra hinanden, men det maa ikke se. Vi vil med vort forslag ikke binde partistyret til en bestemt form eller person. Kravet om den faglige medarbejder er fremkommet derved, at

"Soc.-Dem." ikke i det sidste har været aktuel paa det faglige omraade. Dette var til stade, da arbeiderpartiets styrke ogsaa politisk maa maales efter fagbevægelsen. Tal. havde ogsaa erfaring fra Sverige, men denne fandt ikke sammen med Ormestads. Dog havde man i Danmark en ordning, der var mere tilfredsstillende. Den faglige medarbejder vilde ha overordentlig stor betydning.

M. D r m e s t a d fremsatte følgende forslag: "I sidste afsnit efter ordet "kommende" tilføies: Centralstyret har at anvende et beløb til fagligt medarbejderstab i "Soc.-Dem.""

Andr. N i s s e n, Drammen, sluttet sig til Ormestad. Skulde den faglige bevægelse repræsenteres ved en mand i "Soc.-Dem.", maatte han være en ualmindelig alsidig mand, saa alsidig, at han knapt findes. Da vi i centralstyret har fagforeningsfolk, kan vi være sikker paa, at den faglige side ikke blir glemt.

Joh. J o h n s e n sluttet sig til J v e r s e n. Forslaget fra sekretariatet er fremkommet for at bringe harmoni mellem den faglige og politiske bevægelse. Tal. havde ogsaa havt underretning fra Sverige, og der var man fornøiet med den der foretagne ordning.

C h r i s t e n s e n: Jeg skjønner ikke hvad slags mand, man kunde saa, der kunde skrive bedre om fagbevægelsen end "Soc.-Dem." har gjort. Jeg er fuldt fornøiet med bladets stilling til fagbevægelsen.

M. D r m e s t a d foreslog følgende tillæg til M. D.s forslag: "Landsmødet paa lægger centralstyret at søge de almindelige fagforeningsreferater erstattet med korfattede aarsberetninger over den del af foreningernes virksomhed, der har almen interesse."

M. D r m e s t a d: Hvis sekretariatets forslag blir vedtat, maa styret ansætte en mand, der har kun at gjøre at finde denne. Mit forslag gir styret frie hænder. Forholdene i mit forbund vil jeg ikke betroe til en sliq mand. De vil jeg skrive om selv.

Tokerud: Der er ingen her som vil, at den faglige og politiske bevægelse skal stilles. Og der er intet, som berettiger en frygt derfor. Det specifikt faglige har ikke synderlig interesse opover byggerne. Og man maa i "Soc.-Dem." ogfaa ta hensyn hertil.

Oskar Pedersen støttet Ormestad.

Øringen: Jeg vil støtte forslaget om en faglig medarbejder, hvis man vil lægge ansvaret for hans handlinger paa rette sted. En saadan vil snarere kunne meddele formegent end forliden. I England er fagorg. meget forsigtige med sine meddelelser til pressen. Kunde man ved en faglig medarbejder overskødiggjøre fagforeningsreferaterne vilde meget være vundet. Skulde sekretærene gjøre sin pligt, vilde "S.-D." være fuld af disse, og allerede nu koster de os ca. 2000 kr. om aaret. Skal hele ansvaret for den fagl. medarbejders meddelelser lægges paa redaktøren var det bedre at stemme for Ormestads forslag.

Gotaas: Skulde man vedta sekretariatets forslag maatte det være et saammigt ønske herom; men det er det ikke og da vilde det hele bli virvar. Vilde stemme for Ormestads forslag.

Vigefaa Magnusen.

Kalvaa: "Soc.-Dem." maa først og fremst være en politisk avis. Følger man bladet med fagforeningsstof, vil folket udover landet ikke læse det. En mand som kunde skrive om alle fag sandtes ikke. Forbundenes forretningsfører maatte gi "S.-D." de nødvendige oplysninger.

Kleppestø kunde ikke stemme for ansættelse af en faglig medarbejder. Denne maatte være en underlig "jnuvrebås". Ønsket helst, at anden del af forslaget udgik helt.

Sverre Jversen: Den faglige medarbejder har at skrive om fagbevægelsens bærende principer, ikke om, hvordan en sko eller et skab gjøres. Paa landsbygden skulde man bedst trænge at høre om fagbeve-

gelsen; thi det er derfra, at de fleste struebrækkere hentes.

M. Torp mente, at der nu var forliden fagforeningspolitik i "S.-D."

Norén og **J. Olsen** støttet Ormestad.

Karlgren sluttet sig til Jversen og mente, at man kunde kasse manden.

Hornsrud mindet om, at man ogsaa burde tænke paa de penge, en sliq medarbejder vilde koste.

Ved voteringen vedtoges sekretariatets forslag første led mod 7 stemmer. Andet led forkastedes og M. Ormestads forslag vedtoges.

Ør. Ormestad tog sit forslag tilbage.

Partiets stilling til statskirken

udfattes til næste landsmøde.

Dagsordenens punkt 11 om oprettelse af garantiforsikringskasse for partiets arbejdsfolk og punkt 13 om partiets forhold til afholdsjagen udfattes.

Erstatning til familieforsørgere, der aftjener sin værnepligt.

Magnus Nilssen foreslog følgende udtalelse: "Under henvisning til den af landsmødet i 1898 vedtagne resolution, kræver landsmødet, at familieforsørgere, der aftjener sin værnepligt faar en passende erstatning." Dette vedtoges enstemmig.

Kooperativ margarinfabrik.

Stemmestad arbejderf. havde foreslaat, at man for partiets regning burde oprette en margarinfabrik. Skrivelsen herom var indkommen saa sent, at sagen ikke var opfort paa dagsordenen.

M. Bernsten, Stemmestad, paapegte nødvendigheden af, at arbejderpartiet paa de omraader, hvor det lod sig gjøre, overtog produktionen, og fandt, at et forsøg i de af foreningen foreslaaede burde forsøges.

Magnus Nilssen fandt, at vi ikke kunde realitetsbehandle dette nu.

Hornsrud havde ventet, at sagen

var mere forberedt fra foreningens side. Et slikt foretagende kostet mange penge, og det staar og falder med de mænd, man faar i spidsen og den interesse, der er inden partiet for saadanne virksomheder. Styret turde ikke love at ta sig af iagen endnu.

Da intet forslag forelaa, gif man over til

partiets repræsentation paa Amsterdamskongressen.

Til dette viemed bevilgedes 200 kr. af partikassen.

Stringen valgtes ved afflamation som delegeret.

Stedet for næste landsmøde.

Ved den forelobige afstemning fik Hamar 36 st., Borsgrund 5, Bergen 27 og Kristiania 53. Ved omvalg mellem Hamar og Kristiania blev besluttet, at næste landsmøde blir at afholde i Kristiania med 57 mod 55 st.

Tiden overlodes centralstyret at bestemme.

Manifest.

Af H. Bernstjen, Jacob Vidnes, M. Puntervold og Chr. Hornsrud fremsattes følgende resolution:

Det økonomiske liv i vort land befinder sig for tiden i en nedgangsperiode, som har fulgt efter en overspekulationens og overproduktionens tid. Denne økonomiske revolution, som er en følge af selve det kapitalistiske system, lader disse nedgangstider smaaborgernes opsparede penge og værdier gaa over paa storborgerkassens og den internationale kapitalismes hænder, mens disse smaaborgere derved forøger det eiendomsløse proletariats rækker.

Allerede nu har den internationale kapitalisme erobret det økonomiske herredomme i vort land, idet den har faaet haand over vore rige malmfelter og gruber, jøsefald, skoge og store grundeien-

domme og er dermed blit vort lands egentlige herre. Gjennem hypotekets prioriteter, gennem aktieselskaber, banker og mangfoldige andre organer og udbyttningsformer har den udbulet det nedarvede eiendomsbegreb. Denne nedgangsperiodes følger har den herskende storborgerklasse hverken evne eller vilje til at afværge og viser derved sin uduelighed som herskende klasse: Arbejdsløsheden har vokset, skatterne steget og den offentlige stats- og kommunegæld øget, med en stadig strøm af udvandrere har berøvet vort land vor kraftige og arbejdsvillige ungdom, uagtet store nationalværdier ligger usforløste. Som i alle andre lande disse kapitalismen sig ogsaa hos os i en stadig forøgelse af de kolosale og uudholdelige militærbyrder.

Følgen af disse utaalelige tilstande ved kapitalismens erobring af vort land er en stadig større og stærkere tilgang til det socialdemokratiske parti i Norge, som paa det nyeste slutter sig til det internationale socialdemokrati, der har ledelsen i proletariats organiserte klassekamp over hele verden. Dette bringer os til erkjendelse og forstaaelse af, at det borgerlige samfunds undergang ikke er fjern.

Arbejdernes Landsmøde, Norges folketing, retter derfor en inbtrængende opfordring til den norske arbejderklasse om at fuldkommengjøre sin faglige, politiske og kooperative organisation og derigjennem at forberede sig til den sidste afgjørende kamp for indførelsen af det socialistiske samfund.

Resolutionen motiveredes af Bernstjen i en kort, syndig tale, hvori han bl. a. hævdede, at resolutionen havde sin berettigelse deri, at den viser, at Det norske socialdemokrati i modsætning til hvad der ofte er blit sagt i det sidste er ligesaa revolutionært, ligesaa radikalt socialistisk som socialdemokratiet altid har været. Talerne hilsejedes med vældigt bifald.

Rnudsen vilde stemme for resolutionen, skjønt han fandt den slet formet.

Resolutionen vedtoges derefter enstem-

mig, hvilken beslutning blev lovligt applauderet af forsamlingen.

Silsningstelegrammer

indkom til mødet bl. a. fra: Sarpsborg, Petter Milsen, Lillehm., Kr.a sporvejsb.fr. forening, Sociald. forening, Narvik, „Fremover“, Gjøvik sociald. forening, Bergens partiafdeling, Arb.mandsforb. afd., Ranheim og Egede-Milsen.

Afslutning.

Ordføreren, Chr. Hornsrud, udtalte tilslut:

Da forhandlingerne nu er tilendebragte, vil jeg bringe dirigenter og sekretærer en tak for deres arbejde. Det er ikke noget taknemmeligt arbejde at staa som dirigent for en forsamling som denne. Der er meget at gjøre og mange hensyn at ta.

Nu, da landsmødet er slut, vil man spørge om udsigten af vore forhandlinger. Dette kan dog ikke hverken veies eller maales. Fremtiden faar vise, hvad vi har udrettet. Men det er vi dog overbevist om, at vort arbejde ikke har været frugtesløst; thi det staa i pagt med og er i slugt med udviklingen. Om vi netop ikke nu kan se den paatagelige nytte, faa er vi dog overbevist om, at de frø, som her er nedlagt, vil spire frem og bære frugt. Det blir nu 2 aar, før vi kommer til at mødes igjen. Landsmødet vil nu kun bli afholdt hvert tredje aar; men det forstkommende landsmøde vil af hensyn til stortingsvalgene bli afholdt om 2 aar. Det er noget længe dette. Men jeg haaber, at de nye institutioner, som vi har oprettet, skal erstatte dette savn og virke efter sin hensigt. I midlertid kommer vi til at samles til et møde til høsten, samles mænd og kvinder fra alle dele af landet. Det er til mødet ved

valgurnen. Vi maa da sætte alt ind paa at vælge ind i kommunestyernerne saa mange repræsentanter, som svarer til vor virkelige styrke. Tak for mødet! (Sterkt bifald.)

Dirigenten, dr. Griffen: Nu, da vi forlader Drammen, vil ingen angre paa, at vi har søgt gjestehj her, hvor arbejderbevægelsens vugge har staaet. Arbeidets profa har nødvendigvis maattet lægge sig over vore forhandlinger. Men de store tanker og stemninger, som ordføreren indledet vort møde med, har dog været over os hele tiden, og de behersker os ogsaa nu, da vi stilles. Hvor er de andre partier ikke fattige og usle i modsætning til os. De kjender ingen anden politisk ide end den at sætte sig mod ethvert godt og gavnligt fremstredt. Men vore ideer, vore fager stærer dybt ind i det økonomiske liv; og derfor vil der gaa en strøm af bedring og velsignelse fra disse fager udover folket. Lad saa styrkeden i dette samle sig over os, styrke vor arbejdslyst og arbejdsøvrne for vort maal. (Bifald.)

Formanden i Drammens arbejderparti, hr. Jakobsen, takket landsmødet for dets ophold i byen og udtalte sin forvisning om, at det har bidraget meget til en rask vækst af arbejderbevægelsen i byen.

Som svar paa denne tale udbragtes et leve for Drammen, hvilket modtoges med sterke hurraraab.

Magnus Milsen: Vi forlader ikke dette møde, før vi har udbragt et hurra for det internationale socialdemokrati. Det leve!

Vi ringende hurraraab islyntes, ledsaget af sterke haandklap.

Sluttelig afgang forsamlingen staaende Socialisternes marsch — og Det norske arbejderpartis 18. landsmøde var afsluttet.